

Račun solidarnosti

Zaključni računi v naših tozidih so zdaj znani in čeprav je bilo leto, ki je za nami, težko, lahko zdaj z gotovostjo trdimo, da smo ga uspešno zaključili in da nam je doseženi rezultat lahko tudi vzpodbuda za nadaljnje delo. Prav tako pa se moramo učiti tudi iz slabosti in napak, saj je bila preizkušnja za marsikoga med nami težka.

Kako ocenjujemo te rezultate? Verjetno bi morali priznati, da vsaj v začetku preveč dobro nismo gospodarili. Toda, če upoštevamo vse subjektivne in objektivne momente, ki so spremljali naše delo, v minulem letu, bomo iz rezultatov vendarle lahko potegnili pozitivno bilanco. Prav zato, ker smo morali premagati marsikatero težavo, lahko trdimo, da so doseženi rezultati v letu 1976 vzpodbudni. Prav z razreševanjem zapletenih situacij smo nakazali poti in možnosti tudi za naprej.

Česa smo se predvsem naučili? Predvsem smo spoznali, kako dragoceno je, če imamo program, ki je preizkušen in tržno sprejemljiv, če smo se oborožili z zadostnim tehnološkim napredkom in če imamo živ posluh za tekoče tržno dogajanje. Vsi tisti, ki so te vrline pokazali, so se izrekli iz zagat brez večjih posledic. Drugi, ki tega še niso imeli v zadostni meri, pa so vsaj prišli do spoznanja, da brez korenitih posegov v dogajanje, brez programov in novih tehnologij tudi v prihodnje ne bodo mogli životariti.

Bilanca, tako v življenjskih situacijah, kot v gospodarskem poslovanju nikoli ni lahka in enostavna, saj ima opravka s trdimi, včasih grobimi računskimi postavkami — tudi znotraj posameznih delovnih enot morajo veljati neizprosni računi ustvarjalnosti, rentabilnosti in odgovornosti. Toda, pri vsem tem je še posebej dragocena solidarnost, ki povezuje vse člane Zdrženega podjetja Iskra, kar je tudi pomagalo, v veliki meri, naši skupnosti, tako v materialnem, kot strokovnem in moralnem smislu do skupne zmage v danih možnostih, do skupnega pozitivnega zaključnega računa, ki pa mora biti zato toliko glasnejša mobilizacija vseh sil za naprej.

MARA OVSENIK

ZA BOLJ ČLOVEŠKI TEKOČI TRAK

V Kranju je bilo v sredo, 25. marca, enodnevno posvetovanje o humanizaciji dela v proizvodnji na tekočem traku, ki ga je prvič pri nas organiziral zvezni odbor sindikatov delavcev industrije in rudarstva, gostitelj posvetovanja pa je bilo Zdrženo podjetje Iskra.

Udeležence posvetovanja je pozdravil v imenu organizatorja in gostitelja predsednik KO Zveze sindikatov Slovenije ZP Iskra Jože Čebela, medtem ko je imel uvodno besedo sekretar Zveznega odbora sindikata industrije in rudarstva Jugoslavije ing. Lazar Zarič, katere povzetek objavlja mo posebej na tretji strani.

Zarič je uvodoma dejal, da uresničevanje delovnega procesa v čim bolj ugodnih in humaniziranih pogojih dela predstavlja ustavno pravico delavca in ima zelo pomemben družbeno-ekonomski smisel. Zato so bile v resolucijah 10. kongresa ZKJ še posebej poudarjene osnovne naloge in odgovornosti komunistov za zagotavljanje ustreznih pogojev dela za delavce. Zakon o združenem delu prav tako določa pravice in obveznosti delavcev na področju zaščite pri delu kot sestavni del razvoja organizacij združenega dela in poslovne politike.

V dopoldanskem delu razprave so s svojimi prispevki sodelovali prof. dr. Vuksan Vulat iz Srbske akademije znanosti in umetnosti, Vladimir Ostojić iz Borova, Branislav Cukić iz Crvene zastave, Dušanka Stojanovska iz EI Niš, Andrej Bleiweis iz Iskre, Danilo Marković iz Fakultete za politične vede iz Beograda, Dragutin Daborša iz Zagreba in Dušan Panić iz rudnika Ljubije.

Ob koncu dopoldanskega zasedanja je na kratko spregovoril tudi generalni direktor ZP Iskra Jože Hujs, ki je udeležencem na kratko predstavil gostitelja posvetovanja.

Po zaključku dopoldanskega dela posvetovanja, so si udeleženci posvetovanja ogledali proizvodnjo na tekočih trakovih v kranjski Iskri-Elektromehaniki. Vodiči so jih popeljali skozi obrat Skupne proizvodnje sestavnih delov v obrat Števci. Nato so si gostje ogledali še Tovarno telefonskih elementov in aparatov, kjer so se ustavili ob tekočih trakovih za montažo relejev, številčnika in telefonskih aparatov. Ogledali so si tudi tekoče trakove za proizvodnjo enofaznih in trifaznih števecv električne energije v tovarni števecv ter tekoči trak v TOZD ERO.

Po ogledu obratov Elektromehanike v Savski loki so se udeleženci odpeljali na Labore, kjer so si lahko ogledali montažo telefonskih central (metaconte in crossbar) in proizvodnjo tiskanih vezij in reed kontaktnikov.

V popoldanskem delu posvetovanja so sodelovali naslednji razpravljalci: Marjan Šifkovič, Ljubiša Vučković,

dr. Pavla Čremošnik-Pajič, Milorad Marković, Jože Tavčar, Dare Žvab, Janez Lavrenčič, dr. Sava Petrović, Rade Nikolić, dr. Ivan Štajnberger, Vera Marin, Rade Galeb. Kot prvi je nastopil s tezo „Organizacija dela na tekočem traku v duhu izvajanja zakona o združenem delu“.

Marjan Šifkovič iz Iskre-Elektromehanike. Povedal je, da od skupno 6.500 zaposlenih dela na trakovih 800 delavcev, po sistemu Work-Factor pa 1.530. Čeprav je ekonomska uspešnost dela na tekočih trakovih dokajšnja, saj jim tempo in metode dela odreja tekoči trak oziroma tehnologija, jo je možno primerjati z uspešnostjo na integriranih delovnih mestih.

Poleg ugotovitve, da torej delavci izpolnjujejo svoje dolžnosti, pa se postavlja še vprašanje izpolnjevanja dolžnosti delovne organizacije do delavcev na tekočih trakovih. Zagotoviti jim

(Nadaljevanje na 2. strani)

V petek, 25. marca, je prispela na enodnevni obisk v Slovenijo vladna delegacija Gvineje Bissao. Delegacijo je vodil minister za pošto in telekomunikacije Fernando Fortes. Spremljala sta ga generalni direktor poštni Manuel Rodriges in sekretarka Teresa Ridell. Delegacija sta sprejela republiški sekretar za promet in zveze Livij Jakomin in predstavnik Iskra Commerce Bogdan Udir.

Delegacija je obiskala tovarno Telekomunikacije na Laborah v Kranju. Goste so sprejeli pomočnik generalnega direktorja ZP Iskra Anton Stipanič, direktor Iskre-Elektromehanike Aleksander Mihev, direktor za telekomunikacije Alfonz Medved in direktor TOZD ATC Marjan Kristan. Pogovarjali so se o možnostih sodelovanja na področju PTT prometa.

Minister Papaliguras v Iskri

Prejšnji teden je dopotoval na petdnevni uradni obisk v Jugoslavijo grški minister za koordinacijo in planiranje v vladi republike Grčije Panajotis Papaliguras. Pogovarjal se je z republi-

škimi funkcionarji v Sloveniji in Srbiji, in sicer o vprašanih splošnega pomena ter razširitvi ekonomskih odnosov obeh držav na podlagi smernic, ki sta jih začrtala predsednik Tito in grški premier Karamanlis.

V četrtek, 24. marca, je grška delegacija prispela tudi v Slovenijo. Gostom sta dobrodošlico izrekla podpredsednik IS skupščine SRS Rudi Čačinovič in republiški sekretar za mednarodno sodelovanje Marjan Osolinik.

Delegacija se je najprej ustavila v kranjski Iskri. Aleksander Mihev, direktor Iskre-Elektromehanike, je grškim gostom razkazal proizvodne prostore v tovarni ATC na Laborah. Pomočnik generalnega direktorja ZP Iskra Anton Stipanič je po ogledu tovarne na kratko predstavil ZP Iskra. Opozoril je tudi na nekatere zastoje, ki so se pojavili v poslovanju z grškimi partnerji, pri natečaju za elektrifikacijo železnic in opremo pristanišča Volosa.

Za tem je Minister Papaliguras v Ljubljani sprejel še predsednik IS Andrej Marinc. Pogovore so nadaljevali popoldne na Bledu, na kosilu, ki ga je priredil Rudi Čačinovič. Gostom so se na Bledu pridružili še predstavniki gospodarske zbornice in vidnejših slovenskih gospodarskih organizacij. Skupaj so se pogovarjali o možnostih za razširitev blagovne menjave.

A. Boc

Predsednik gospodarske zbornice Jugoslavije Ilija Vakić in direktor Zvezne direkcije za promet z izdelki za posebne namene, general podpolkovnik Janko Sušnjak sta v četrtek, 24. marca, obiskala Iskro poslovno stavbo v Ljubljani. Z generalnim direktorjem ZP Iskra Jožetom Hujsom in njegovimi sodelavci sta se gosta pogovarjala o sodelovanju zveznih organov z Iskro ter o nadaljnjih akcijah za okrepitev teh stikov. Pogovorov so se udeležili tudi republiški funkcionarji, med njimi dr. Mitja Mejak, dr. Milan Osredkar, Andrej Verbič, general major Miha Butara in drugi.

Slavnostna izročitev Iskrine Metaconte prometu v Nišu

V počastitev štiridesete obletnice prihoda tov. Tita na čelo partije, njegovega 85. rojstnega dneva in slovesnosti ob odhodu štafete mladosti iz Niša na dolgo pot po Jugoslaviji, je podjetje za PTT promet iz Niša izročilo namenu tranzitno avtomatsko telefonsko centralo Metaconta 10 C. Izdelali, montirali in preizkusili so jo delavci ZP Iskra.

Slovesnost ob začetku obratovanja centrale je bila v soboto, 26. marca. Med drugimi so se je udeležili glavni direktor Iskrine DO Telekomunikacije Aleksander Mihev, direktor TOZD ATC Marjan Kristan in komercialni

direktor Telekomunikacij Marcel Božić, na njej pa so bili še predstavniki PTT podjetja Niš, Skupnosti jugoslovanskih PTT podjetij, predstavniki družbenopolitičnega življenja nižkega regiona, predstavniki JLA in drugi. Centralo je izročil namenu predsednik nižke regionalne gospodarske zbornice Staniša Stojanović.

Po slovesnosti je bilo zasedanje delavskega sveta PTT podjetja Niš. Na njem so Iskri izročili priznanje za sodelovanje pri graditvi novega objekta. Na zasedanju je med drugimi govoril tudi namestnik generalnega direktorja Skupnosti PTT podjetij Jugoslavije Ante Zmijarević. Ob tej priložnosti je izrekel vse priznanje kolektivu Iskre za veliko prizadevnost pri modernizaciji jugoslovanskega tranzitnega telefonskega omrežja.

Otvoritev centrale sodi v okvir modernizacije jugoslovanskega telefonskega omrežja. Kot je znano, je Iskra sklenila sporazume o graditvi trinajstih tranzitnih avtomatskih telefonskih central. Pet central že deluje in sicer poleg niške še centrale v Kragujevcu, Sarajevu, Beogradu in Titogradu, čeprav zadnje dve še nista uradno odprti.

V bližnji prihodnosti bo Iskra poleg teh tranzitnih central zgradila v Jugoslaviji še več kombiniranih central za medkrajevni in lokalni promet — skupno 28.

Nova centrala v Nišu sodi med srednje velike v Jugoslaviji. Njena zmogljivost je okoli 4.000 priključnih točk, s samim začetkom obratovanja pa se je centrala vključila v sistem tranzitnih avtomatskih telefonskih central. Nedvomno omogočajo centralne vrste Metaconta 10 C bolj kakovosten telefonski promet, saj so hitrejši, zanesljivejši, omogočajo boljše zveze, njihovo vzdrževanje je enostavnejše, itd.

Montažna in preizkuševalna dela so trajala več mesecev, opravili pa so jih povečini strokovnjaki Montažno servisne organizacije iz Ljubljane in Iskrine beogradske filiale. Nadzor nad spuščanjem centrale v promet in tehničnim prevzemom je v zadnjih dveh mesecih pred otvoritvijo vodil vodja preizkušanja v tozdu MSO Janez Cerk.

Po slovesni otvoritvi smo zaprosili generalnega direktorja PTT podjetja Niš Aleksandra Nenčiča za kratko izjavo o Iskrinem deležu pri modernizaciji nižkega PTT podjetja. Tole je povedal: „Najprej bi se rad zahvalil Iskri za izredno dobro poslovno sodelovanje in razumevanje pri graditvi Metaconte, centrale, ki je vsekakor okostje naše telefonske infrastrukture. Slovesna otvoritev nove centrale je velik uspeh obeh podjetij, Iskre in PTT Niš, hkrati pa je to skupni uspeh v posodabljanju celotnega jugoslovanskega PTT omrežja. V svojem imenu in imenu delavcev PTT podjetja Niš pošiljam delavcem Iskre prirčne in tovariške pozdrave!“

L. D.

Minister Papaliguras na ogledu v TOZD ATC.

Direktor ali poslovodni organ?

Poslovodni organ je izraz, ki ga zakon o združenem delu uvaja v prakso. Vsaka TOZD, vsaka DO in vsaka SOZD ima svoj poslovodni organ. Poslovodni organ je lahko individualni ali kolektivni.

V zakonu o združenem delu ne najdemo več izraza „direktor“. Iz vsebine posameznih členov Zakona lahko ugotovimo, da od zdaj naprej nimamo več direktorjev, ampak poslovodne organe.

Seveda se vsak takoj vpraša, v čem je razlika. Ali je „poslovodni organ“ samo novo ime, vloga pa je ostala po starem? Če natančno pregle damo Zakon (člene 503-522 in 532-538), lahko ugotovimo, da se ni spremenilo samo ime, ampak tudi vloga vodje.

IN KAKŠNA JE VLOGA POSLOVODNEGA ORGANA – TOZD?

- Poslovodni organ TOZD
- vodi poslovanje TOZD,
  - organizira in vsklajuje delovni proces v TOZD,
  - predlaga poslovno politiko in ukrepe za njegovo izvajanje,
  - izvršuje odločitve in sklepe, ki jih sprejmejo delavci z osebnim izjavljanjem,
  - izvršuje odločitve in sklepe delavskega sveta TOZD in njegovega izvršilnega organa,
  - obravnava pred določitvijo predlog plana in vse posamične odločitve v zvezi z njegovo izvršitvijo in daje o njih mnenje in predloge,
  - opravlja druge zadeve, ki jih določata zakon in statut TOZD.

Poslovodni organ je pri opravljanju zadev iz svojega delovnega področja samostojen. Za svoje delo je odgovoren delavcem in delavskemu svetu TOZD.

TOZD ima poslovodni organ kot individualni poslovodni organ (en delavec) ali kot kolegijski poslovodni organ (več delavcev). Čeprav sta podani obe možnosti, pa bi kazalo za zdaj oblikovati individualne poslovodne organe v TOZD Iskre.

Individualni poslovodni organ oziroma predsednik kolegijskega poslovodnega organa TOZD ima pravico in dolžnost sodelovati v delavskem svetu TOZD, vendar brez pravice odločanja. Dolžan je opozoriti delavski svet TOZD na odločitve, ki niso v skladu s planom TOZD kakor tudi na nesmotrne odločitve. Če naj delavski svet odloči o poslih in sredstvih družbene reprodukcije in se ta odločitev ne nanaša na predlog poslovodnega organa, mora prej zahtevati mnenje individualnega (oz. predsednika kolegijskega) poslovodnega organa. To mnenje je individualni (oz. predsednik kolegijskega) poslovodni organ dolžan dati delavskemu svetu.

V delovnem procesu ima poslovodni organ pravico in dolžnost nalagati v skladu s samoupravnimi splošnimi akti posameznim delavcem ali skupinam delavcev, da opravljajo določene zadeve ali naloge.

Če oblikuje poslovodni organ delovne skupine, komisije ali druga delovna in svetovalna telesa za razčlenitev določenih vprašanj iz njegovega delovnega področja, delajo ta telesa po njegovih nalogih.

Če pa zadeve, ki jih opravlja individualni poslovodni organ TOZD to dopuščajo, lahko določa statut TOZD, da opravlja individualni poslovodni organ poleg zadev iz svojega delovnega področja tudi na delo delavca TOZD.

Vidimo torej, da obstoje bistvene razlike med delom članov kolegijskega poslovodnega organa DO (ali SOZD) ter drugimi delavci delovne skupnosti DO (ali SOZD).

KAKŠNA PA JE VLOGA POSLOVODNEGA ORGANA V DO?

Poslovodni organ delovne organizacije koordinira delo poslovnih organov temeljnih organizacij v sestavi delovne organizacije v okviru zadev, ki se opravljajo v delovni organizaciji, v skladu z zakonom in s pooblastili, ki so jih TOZD v njeni sestavi določile s samoupravnim sporazumom o združitvi.

Delovna organizacija ima poslovodni organ kot individualni poslovodni organ, ali kot kolegijski poslovodni organ. Podani sta obe možnosti, vendar bi kazalo ustanoviti kolegijske poslovodne organe v DO Iskre.

Pravice, obveznosti in odgovornosti individualnega (oz. preds. kolegijskega) poslovodnega organa delovne organizacije se določijo (v soupravnem splošnem aktu in statutu) v skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi v delovno organizacijo. Pravice iz delovnega razmerja uresničuje v delovni skupnosti delovne organizacije.

Če poslovodni organ DO ugotovi, da je akt delavskega sveta TOZD v nasprotju z zakonom ali samoupravnim sporazumom o združitvi, poslovodni organ TOZD pa ni zadržal njegove izvršitve opozori na to poslovodni organ in delavski svet TOZD. Če poslovodni organ TOZD niti v 8 dneh po opozorilu ne zadrži akta, delavski svet TOZD pa ga ne uskladi v tem roku, obvesti poslovodni organ DO pristojne organe družbenopolitične skupnosti (občine).

KAKŠNA JE VLOGA POSLOVODNEGA ORGANA V SOZD?

Vloga poslovodnega organa SOZD je podobna vlogi poslovodnega organa DO (glej člen 539).

Medsebojna razmerja med poslovodnimi organi TOZD, DO in sestavljene organizacije se določijo s samoupravnim sporazumom o združitvi in temeljijo na medsebojnem, sodelovanju in sporazumevanju v mejah njihovega delovnega področja.

Če pride med poslovodnimi organi do nesoglasja, ima vsak poslovodni organ pravico in dolžnost o tem obvestiti delavski svet organizacije združenega dela poslovodnega organa, s katerim se ni strinjal.

V nujnih primerih in v primerih, ko bi nastala večja škoda ali bi bil ogrožen delovni proces, če se posamezen sklep ne bi izvršil, gre spor med poslovodnimi organi pred skupno telo za posredovanje pri vsklajevanju delovnega procesa in se o tem obvestijo delavski sveti organizacij združenega dela, katerih poslovodni organi se niso sporazumeli. Skupno telo ima predsednika in dva člana. Po enega člana določi vsaka stranka v sporu, predsednika pa določita stranki v sporu sporazumno. To telo se sestane takoj po ustanovitvi in da predlog za vskladitev delovnega procesa.

Vsaka delovna organizacija in sestavljena organizacija združenega dela ima delovno skupnost. Delovna skupnost ima vodjo delovne skupnosti (če tako določa samoupravni sporazum ali statut). Vodja delovne skupnosti vodi njeno delo, koordinira delovni proces, izvršuje sklepe delavskega sveta delovne skupnosti, delavskega sveta DO (oz. SOZD) in njunih izvršilnih organov. Vodja delovne skupnosti je pri izvrševanju svojih pravic, dolžnosti in odgovornosti odgovoren delavskemu svetu DO (oz. SOZD).

Delavci v delovni skupnosti in njen vodja odgovarjajo za svoje delo poslovodnemu organu DO (oz. SOZD).

Stane Preskar

ZA BOLJ ČLOVEŠKI TEKOČI TRAK

(Nadaljevanje s 1. strani)

namreč mora pogoje za razvoj strokovnih, delovnih, psihofizičnih in upravljalških sposobnosti ter omogočati izvrševanje samoupravnih funkcij, kamor predvsem spada celovito obveščanje. Glede na ugotovitev, da večina delavcev na tekočem traku ne more opravljati svojega dela vsó svojo delovno dobo (35 – 40 let), ima pravico razporeditve na drugo delovno mesto, kar pogojujejo predhodno strokovno izpopolnjevanje. Takšna prednost bo v bodoče opredeljena tudi v samoupravnih splošnih aktih.

Drugi problem, ki se pojavlja pri usklajevanju ustavnih in določil omenjenega zakona, je opravljanje delovnih nalog, pri katerih je možno do neke mere izkoristiti iniciative, posebne kvalitete in sposobnosti delavcev. Tako naj slednji ne bodo zgolj del mehanizma v proizvodnem procesu. Tak način dela brez uresničevanja možnosti za hkratno delovanje delavcev tudi na samoupravno-političnem, kulturnem in rekreativnem področju je nedopusten in celo v nasprotju s pravicami, ki jim jih daje Zakon o združenem delu. Priprava dela na te-

Tudi Dragutin Taboršek s Fakultete za strojništvo in ladjedelništvo v Zagrebu se je z mnenji predhodnih govornikov strinjal. Menil je, da mora biti organizacija dela humanizirana strokovno, v to pa morajo biti pripravljeni tudi delavci. Le tako jim bo lahko delo resnično olajšano. Vsa ta prizadevanja čedalje uspešneje povezuje ergonomija.

Milorad Marković iz Zavodov Crvene zastave v Kragujevcu je navedel izkušnje svojega kolektiva z delom na tekočem traku. Tudi pri njih izhajajo iz načela, da ustvarijo za svoje delavce boljše delovne pogoje in okolje. Poskušajo razbiti pasivnost zaposlenih. Njihov sistem nagrajevanja po delu je usmerjen v to, da se delavci zanimajo za delo. Uspešna samokontrola, ki se odraža v višji kvaliteti izdelkov, pomeni tudi višji OD. S pomočjo samoupravnih aktov skušajo izvesti rotacijo delavcev po 7–10 letih dela na traku, uvajajo integrirana delovna mesta, itd. Tudi on poudarja potrebo po kompleksnem pristopu do vseh vidikov dela na traku.

Jože Tavčar iz RS ZSS Ljubljana je med drugim poudaril, da bi se bili morali posebno sindikati s tem bolj intenzivno ukvarjati. Poskrbeti bi bili morali tudi za lastne raziskovalne naloge s tega področja. V omenjenem

okviru še posebno izstopata problema ženskega dela v tekstilni industriji in ni problem. Zavzeti bi se morali za to, da bi imele OZD poleg tehničnega vodstva tudi strokovnjake s področja družbenih ved, predvsem industrijske sociologije.

Janez Lavrenčič iz Iskre – Industrije za avtomatiko – TOZD TELA, je opisal organizacijo dela v svoji TOZD. Poudaril je monotonost dela v polavtomatizirani proizvodnji ter potrebo po njegovi humanizaciji. Tudi on je menil, da je potrebno obravnavati tozadevno problematiko v širšem merilu. Pri tem se opira tudi na dolgoletne strokovne izkušnje in ugotovitve pokojnega Marjana Lavrenčiča, ki jih zaradi tehtnosti objavljamo v povzetku na posebnem mestu.

Sava Petrovič z Zavoda za medicinsko dela v Beogradu je poudaril pomen planiranja profesionalnega razvoja posameznika. To bi moralo posamezniku omogočiti, da predvideva svoj nadaljnji osebnostni razvoj. Tako bi tudi delavec na traku svoj nekajletni položaj lažje prenašal. Na Švedskem ta sistem že imajo, pri nas pa pomeni korak k temu reforma srednješolskega izobraževanja.

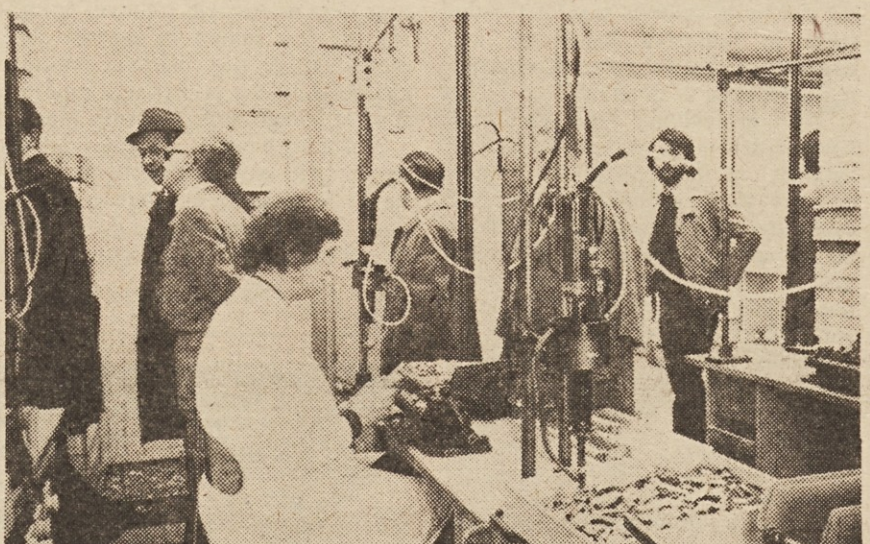
Rade Nikolić iz DO 1. maj v Pirotu je navedel ukrepe, ki jih v njegovem kolektivu izvajajo za izboljšanje počutja zaposlenih: urejena delovna mesta, krajši odmori s kolektivno telovadbo, glasba med delovnim časom, podaljšan letni dopust, družbeno varstvo manjših otrok in štipendiranje vseh dorašlih otrok svojih delavcev ne glede na smer študija, ki si jo izberejo.

Ivan Štajnberger s Filozofske fakultete v Beogradu se je zavzel za tak koncept očlovečenega dela, ki bo zadovoljeval tudi delovnega človeka. Zato mora biti pristop obojestranski. Menil je tudi, da problemi, omenjeni v referatih in razpravi, niso vezani zgolj na tekoče trakove. Humanizacija ima širši, vsesplošen pomen.

Industrijski psiholog iz Crvene zastave Branislav Čukić je poudaril poseben pomen socialnih potreb – tovarištva, pripadnosti kolektivu, samospoštovanja, spoštovanja delovnih tovarišev, prijateljstva, itd. Tudi on je bil mnenja, da je treba uskladiti delo tehničnih s strokovnjaki družbenih ved ter doseči med njimi tvoren dialog. Poudaril je, da je tehnika merjenja možna tudi v družboslovju. Sindikat naj bi odigral vlogo katalizatorja in koordinatorja pri delu strokovnjakov z obeh področij. Pri tem pa se moramo varovati funkcionalističnega pristopa.

Pri povzetkih najpomembnejših misli in pobud omenjenega posvetovanja velja vsekakor posebej podčrtati izvajanja Rada Galeba, člana Zveznega odbora SDIRJ iz Beograda. V svojem prispevku med razpravo je pojasnil, da v današnji fazi dozorevanja naše industrializirane družbe in njenih tehnično-tehnoloških, ekonomskih in družbenih pogojev zori tudi naša zavest. Premagali smo stanje razmišljanja o traku kot fetišu s pripadajočo organizacijo dela vred. Osnovno vprašanje vsega tega je naše razumevanje bistva stvari. In kaj je to? Samoupravni socialistični odnosi pomenijo pravico

(Nadaljevanje na 3. strani)

Z ogleda proizvodnje v Elektromehaniki.

kojih trakovih in problematika, ki je s tem prikazana, pa zahteva ravno rešitve, ki bodo v skladu s tem.

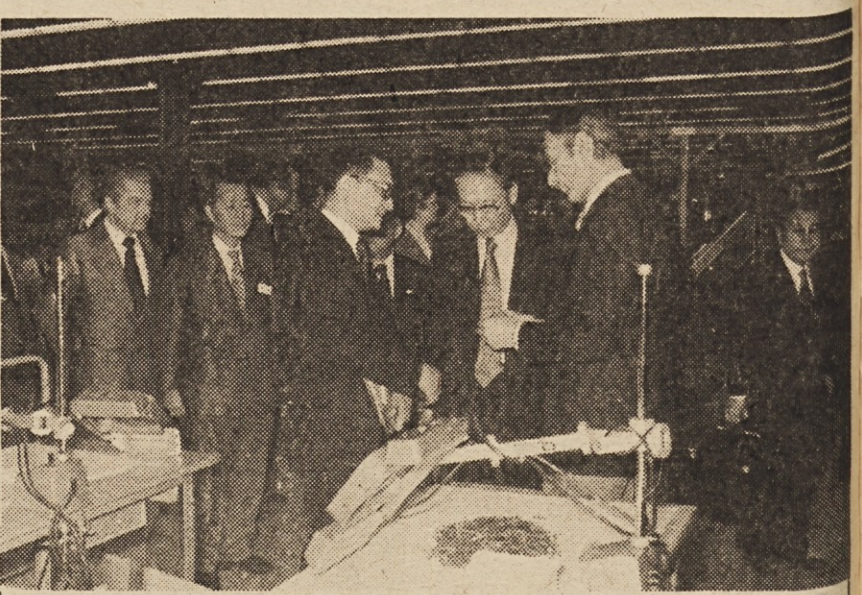
Glede na ugotovljene prednosti integriranih delovnih mest (kjer delavec sam montira izdelek neodvisno od drugih) jih poskušajo v Elektromehaniki uvesti čim več. Trak in integrirano delovno mesto povezujejo na razne načine, n. pr. s prenosnim transporterjem. Montaža na integriranih delovnih mestih je osvojena povsod tam, kjer je izdelek manjšega obsega. Omenil je še druge probleme v zvezi z delom na tekočih trakovih ter željo, da se s pomočjo tako svojih kot izkušenj drugih jugoslovanskih OZD uspešno izognejo prenašanju kompletnih sistemov iz drugih dežel.

Naslednji razpravljalce Ljubiša Vučković, svetnik v zveznem odboru SDIRJ, Beograd, je menil, da so omenjena vprašanja zanimiva in podobna tudi v strojni in ladjedelniški industriji. Monotonija in nenaravna telesna drža ustvarjata pri delavcih nezadovoljstvo, nelagodnost, naveličanost, s tem pa tudi povečano potrošnjo energije. Utrujenost se pojavlja iz večjega števila razlogov, kar je značilno. Zato k zvečanju produktivnosti pripombe uvajanje odmorov, sprememb ritma delovnega procesa ter drugih ukrepov. Monotonija se pojavlja v omenjeni vrsti industrije največ v polavtomatiziranem procesu, kjer so angažirana samo posamezna čutila. Zato se kot prednostna v vrsti rešitev ponuja predvsem skrajševanje oz. odstranjevanje polavtomatskih procesov. Menil je še, da bi kazalo sprejeti samoupravni sporazum o izenačevanju delovnih pogojev.

Dare Žvab, Biro za industrijski inženiring, Ljubljana, se je zavzel za definicijo očlovečenega dela, pri kateri bi poleg tehničnih sodelovali tudi strokovnjaki družbenih ved ter specialisti za medicino dela.

Pavla Pajić, Zavod za medicino dela, Novi Sad, je bila podobnega mnenja. Poudarila je, da je v prizadevanjih za očlovečenje dela potrebno teamsko delo, ki ga je treba poleg prizadevanj omenjenih vrst strokovnjakov dopolniti s poklicnim usmerjanjem in selekcijo. Nujno potrebno je rešiti tudi vprašanje preventivne zdravstvene zaštite, da ne bi prihajalo do invalidnosti delavcev.

nakupa zastarele tehnologije. Tuje tehnologije ne smemo prevzemati kar tjavdan, saj imamo pri tem že nekaj negativnih izkušenj. Namesto na sodobnejšo tehnologijo smo se premaknili v anahronistično smer – z velikim vložkom ročnega dela. To pa postaja tudi že politični problem. Postavlja se namreč vprašanje, ali smo kot družba sposobni doseči višje stopnje tehnoloških operacij in s tem očlovečenje dela, ali ne. Zato bi morali sindikati poskrbeti, da bi znanstveno raziskovalne ustanove izvedle več tozadevnih raziskav. Pri tem se namreč pojavi – tudi v zahodnih državah – vprašanje soudeležbe, povezano z dezalienacijo delavca v tehnološkem procesu, torej delavca kot subjekta. To se nadalje navezuje na odnos do minulega dela. Če bomo namreč vztrajali pri dolgočasnosti dela, ne bomo vzpodbujali interesa delavca za napredovanje in samoupravno odločanje. Menil je, da je to tudi globok etič-

V četrtek, 24. marca, je kranjsko Iskra obiskala japonska državna delegacija pod vodstvom bivšega pomočnika ministra za zunanjo trgovino in industrijo Yurora Komatsa. Delegacijo so sprejeli Boštjan Barborič, direktor področja za stike z javnostjo, Miloš Kobe, direktor področja za inovacije in Boris Lasić. Japonska delegacija je prišla v Jugoslavijo z namenom, da izboljša sodelovanje na področju jugoslovanskega izvoza na Japonsko. Seznanili so se s proizvodnimi programi Iskre in se dogovorili za nadaljnje stike in sodelovanje, ki bo pospešilo sodelovanje Iskre in sorodnih firm na Japonskem.

HUMANIZACIJA DELA

V sredo je bilo v Kranju pod pokroviteljstvom „Iskre“ prvo jugoslovansko posvetovanje pri nas na temo „Humanizacija dela v proizvodnji na tekočem traku“. Posvetovanje je organiziral zvezni odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva.

Prvega tovrstnega posvetovanja pri nas se je udeležilo kakih 250 znanstvenikov, predstavnikov organizacij združenega dela, zdravnikov, sociologov in drugih.

Podatki, ki jih imamo zdaj na voljo, in so jih podrobno obravnavali na posvetovanju, slikovito pričajo o težavnih delovnih pogojih delavcev ob tekočem traku. Kajti v svetu je že zdavnaj dozorela misel, k temu pa je še posebej prispeval sindikat, da tekoči trak pod določenimi pogoji dehumanizira delo.

Pri nas o tekočem traku in njegovem vplivu na človeka praktično kaj malo vemo. Uvedli smo trakove, uvajamo jih v proizvodnjo, toda že je prišel čas, da o posledicah tekočih trakov na celotno človekovo zdravje zdaj tudi razmišljamo in temu primerno ukrepamo. Kajti v posameznih gospodarskih panogah, kjer so uvedli takšen način proizvodnje, že čutijo posledice. Predvsem v nepriljubljenosti na delo in v številnih poškodbah. Anketa je namreč pokazala, da v Zavodih Crvena zastava v tozdu Montaža dvakrat več delavcev zapušča delovna mesta kot v drugih tozidih iste delovne organizacije. V kranjski „Iskri“ dnevno manjka na delu 5,5 odstotka ljudi, tam pa, kjer je tekoči trak, je odstotek mnogo višji: 15 %. V za-

grebškem podjetju „Naprijed“ je 25 % odsotnost zaradi bolezni in podobno.

Sveda bi lahko naštevali še mnogo podobnih in sličnih primerov. Zato je posvetovanje v Kranju zagotovo odgovorilo na nekatera pereča vprašanja humanizacije dela na tekočem traku kot tudi o problemih nekaterih izjemno težkih opravil kot je, na primer, delo v kablinah tako imenovanih dumperjev in podobno.

Kot kaže praksa v svetu, je videti, kot da je minil čas tekočih trakov, tistih, ki jih je nekoč uspešno uvedel avtomobilski kralj Ford v Ameriki in o katerih naši delovni ljudje, ki delajo na tekočih trakovih, skoraj podobno izjavljajo: „Moje delovno mesto je iz dneva v dan nekakšno neskončno ponavljanje, ni sicer težko, toda preprosto „melje“ človeka...“

Zato je vsekakor dobro, da je naš sindikat sprožil to vprašanje, čeprav pri nas, kot pravijo, to vprašanje še ni tolikanj „zaostreno“ kot v deželah, kjer je delo na tekočih trakovih dominantno in razvito do neslutnih razsežnosti.

Vendar se zdi, da je prav zdaj pravi čas, da začnemo izkoriščati, ne da bi rinili z glavo skozi zid, že znane izkušnje v svetu. Nastopil je trenutek, da čas tekočih trakov pričakamo pripravljeno in to s predlogi za humanizacijo dela na tekočih trakovih pri nas. O vsem tem nas je nazorno in znanstveno opozorilo in prepričalo posvetovanje v Kranju, katerega gostitelj je bila naša „Iskra“. D. Ž.

Poiskati lastne rešitve

Naš samoupravni socialistični sistem je razvil in okrepil ustvarjalne pobude delavcev, njihovo odgovornost in zainteresiranost za boljše delovne pogoje in zaščito pri delu ter lahko danes v celoti govorimo, da se uresničujejo pozitivni rezultati. Ti se predvsem kažejo v zmanjšanju poškodb pri delu, upadanju števila poklicno obolih, čedalje bolj izključujemo težko in nevarno fizično delo in podobno.

Toda z uvajanjem nove tehnologije, novih strojev in opreme kot tudi z uporabo novih surovin in materialov pa prihaja tudi do novih nevarnosti za zdravje in življenje delovnega človeka.

V naših družbenoekonomskih pogojih je verizna proizvodnja, to je tekoči trak, posledica uspešnega razvoja industrije, njene intenzivne modernizacije v zadnjem desetletju in analognega prenosa nove tehnike, tehnologije in določenih organizacijskih rešitev iz razvitih industrijskih dežel.

Takšen nekritičen in neselektiviran prenos tehnologije in organizacije proizvodnje iz drugih dežel, v katerih prevladujejo kapitalistični družbenoekonomski odnosi, je bil pogosto identificiran z dosežki vrhunske produktivnosti dela celo neodvisno od dokaj široke pahljače negativnih implikacij.

V tem smislu se je včasih dogajalo, da so cilji uresničevanja čim večje proizvodnje s pomočjo tekočega traku zapostavljali subjekte in ustvarjalce vseh vrednot, to je delovne ljudi.

Glede na to, da delo na tekočem industrijskem traku v naši deželi nima daljše tradicije, so neugodne posledice dela v proizvodnji na tekočem traku v naših pogojih ne izražajo zaostreno do te mere kot je to v nekaterih razvitih industrijskih deželah.

Vendar pa se v posameznih naših organizacijah združenega dela, v katerih teče proizvodnja s pomočjo tekočih trakov, prav tako pa tudi v organizacijah, kjer je dosti specializiranih opravil, ki jih označuje enolično ponavljanje kretanj, kažejo določeni spremljevalni problemi kot so to povečanje utrujenosti, notranja napetost, monotonija delavcev, razdražljivost in podobno.

Zaradi teh in drugih negativnih vplivov, ki se kažejo v proizvodnji na tekočem traku do povečane fluktuacije delavcev, prav tako pa se povečujejo tudi bolezenski izostanki delavcev, profesionalnih obolenj, izostajanje z dela, poškodbe pri delu ter fizične in psihološke deformacije.

To lahko ilustriramo tudi z nekaj značilnimi primeri – v Crveni zastavi Kragujevac, TOZD Montaža, je bilo med delavci ob traku dvakrat več fluktuacije kot pri ostalih delavcih. V „Iskri“ Kranj znaša odsotnost z dela v proizvodnji na tekočem traku dnevno 15 %, v proizvodnji brez traku pa 5,5 %. V „Naprijedu“ Zagreb dnevno manjka zaradi bolezni 25 % delavcev. Dalje je značilno, da so poškodbe pri delu v „Crveni zastavi“ za 48 % večje ob tekočem traku kot pri ostalih delavcih, ki ne delajo ob njem.

Vsi ti in drugi problemi, ki jih povzroča delo v proizvodnji na tekočem traku in specializirana dela s strogo šabloniziranimi gibi, se neugodno odražajo na zdravstvene in delovne sposobnosti delavcev, delovni elan in odgovornost v procesu dela. Povraten vpliv teh problemov v proizvodnji na tekočem traku se lahko pokaže v upadanju kvalitete proizvodnje, v posameznih primerih pa tudi v določenem zmanjšanju produktivnosti

ZA BOLJ ČLOVEŠKI TEKOČI TRAK

(Nadaljevanje z 2. strani)

delavca, da v celoti odloča o pogojih svojega življenja in dela – torej tudi o traku. Zavzel se je za realno oceno obstoječe problematike in menil, da ukinitve trakov ne pride v poštev. Vendar pa je po njegovem mnenju treba delovati v dve smeri: ugotoviti, kaj delo na traku dejansko pomeni in kaj v naših pogojih ne ustreza. Treba je odklanjati za zaposlene škodljive tehnologije. Tako inženirji, projektanti, organizatorji dela, kot tudi samoupravljalci bi morali kritično pretresti vsako novo investicijo. Vso omenjeno problematiko moramo preučevati v luči družbenih in samoupravnih odnosov v SFRJ, saj ima mednarodne razsežnosti. Tako zastavljeno delo pa bo v kratkem tudi iztočnica za nadaljnje ukrepe jugoslovanskih sindikatov.

Mak – A.B. – V.B.R.

dela in zniževanju celotne učinkovitosti poslovanja.

Naj navedemo nekaj ilustracij na podlagi omenjenih raziskav, ki objektivno opozarjajo na ustrezne probleme v posameznih panogah, oziroma grupacijah jugoslovanske industrije, kjer imajo proizvodnjo na tekočih trakovih. Tako, na primer, v avtomobilski industriji predstavljata hitrost in ritem v proizvodnji na tekočem traku pomembno obremenitev delovnih ljudi, ki se zelo počasi prilagajajo delu ob traku.

V elektroindustriji so najpogostejše negativne reakcije na hitrost in ritem dela. V kolikor bi si prizadevali za nadaljnje organizacijske izboljšave na tem področju, bi tekoči trak fiziološko obremenjeval delavce preko dovoljene meje. Vendar so v posameznih OZD elektroindustrije evidentni napori, ki gredo v smeri humanizacije dela v proizvodnji na tekočem traku z dajanjem posebnih kratkotrajnih trenutkov oddiha zunaj obveznega, 30 minutnega odmora in podvzemanja drugih ukrepov v tem smislu.

V tekstilni industriji je tekoči trak precej široko zastopan in v njem je angažirana predvsem ženska delovna sila, najpogostejše pod 30 let starosti, istočasno pa jo karakterizira prostorska omejenost, ker na delovno mesto odpade manj kot 1 dolžinski meter. Za to proizvodnjo je značilna tudi poudarjena omejitev raznovrstnosti gibov. Raziskave v teh organizacijah združenega dela opozarjajo na izrazito nezadovoljstvo z delom ob tekočem traku, prav tako pa sta prisotna tudi napetost in nervoza pri delavcih.

V obutveni proizvodnji je v pretežni meri zastopano delo na tekočem traku. V tej industrijski panogi pri takšni proizvodnji niso toliko izražene posledice glede pogostnosti telesnih deformacij in profesionalnih obolenj, v kolikor so bolj značilni pojavi monotonijske, negativnega stališča do hitrosti dela, znamenja napetosti in podobno.

Uvajanje in uporaba tekočih trakov, še posebej s prenosom tuje tehnologije in načina organizacije proizvodnje v naših OZD ima torej cilj uresničitev čim večje storilnosti dela in učinkovitosti poslovanja, medtem ko so številni bistveni aspekti dela ob traku v glavnem zapostavljeni. Še posebej so zapostavljeni naslednji aspek-

IZ UVODNE BESEDE LAZARJA ZARIČA

ti: sociološki in psihološki, fiziološki in ekološki aspekti dela ob tekočem traku.

Čeprav v praksi vlagajo določene napore in uporabljajo določene ukrepe za počlovečenje dela na tekočem traku, lahko vendar ugotovljamo, da še ne vidimo in ne raziskujemo celotne problematike v zvezi uresničevanja te proizvodnje in njenih vplivov na mentalni in fizični razvoj osebnosti. Zato tudi nekatere ukrepe, ki jih izvajajo z namenom humanizacije proizvodnje na tekočem traku, to je realizaciji stroj-človek, včasih polovično in kampanjsko izvajajo, čeprav bi bil njihov učinek še boljši v sklopu širšega in ustreznejšega registra naporov in ukrepov humanizacije te proizvodnje.

Če uporabimo in poznamo tuje izkušnje, kjer to problematiko že več časa preučujejo, lahko rečemo, da so različne rešitve. Gibljejo se od popolne ukinitve tekočega traku, z razširitvijo enega traku na več manjših trakov, kombinacijo prvih in drugih.

Značilen je pogosto omenjen primer tovarne „Volvo“ na Švedskem. Lahko navedemo uradne rezultate te, popolnoma nove tovarne, kjer so trak ukinitili, s proizvodnjo pa so začeli februarja 1974. leta. Temeljni cilj je bil, ustvariti možnosti, da se dela skupinsko z možnostjo menjavanja delovnega mesta. Prav tako je bilo treba ustvariti možnost menjave delovnih mest. Prav tako je bilo treba ustvariti možnosti za variranje tempa dela. Glede na to, da so zgradili popolnoma novo tovarno, menijo, da je za 10 % dražja od običajne tovarne, je tovarna vendar v vseh drugih elementih opravičila zastavljene cilje s posebnim pripombo, da so dosegli isto storilnost dela.

Omenjeni primer in druge rešitve pričajo, da je moč vprašanje proizvodnje na tekočem traku uspešno prebraditi, toda teh sistemov ne moremo kar tako posnemati in prenašati v naše razmere. Zato moramo vse pozitivne izkušnje podrobno analizirati in z našimi spoznanji doma iskati in najti rešitve, ki ustrezajo našemu samoupravnemu socialističnemu sistemu.

To je bilo nekaj misli in odlomkov iz uvodnega referata Lazarja Zariča na nedavnem kranjskem posvetovanju o humanizaciji dela v proizvodnji na tekočih trakovih.

Spopad s tehnicizmom

POVZETEK IZ ROKOPISA „HUMANIZIRAJMO DELO V NAŠIH TEMELJNIH ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA“ POKOJNEGA dipl. ing. MARJANA LAVRENČIČA.

Imamo najnaprednejšo ustavo, ki je brez primere v svetu. Ostajajo pa problemi znotraj proizvodnih TOZD. Gre za humanizacijo dela in za procese, ki jih je treba organizirati v TOZD, da bo možno dejansko v celoti izvesti ustavno določila v praksi in da položaj delavca ne bo zaostajal za vloga delavca kot samoupravljalca. Dolžni smo globlje razmišljati o problemu prilagajanja tehnologije in proizvodnega procesa našemu samoupravnemu sistemu.

Vsi udeleženci v procesu nastajanja industrijskega izdelka morajo spoznati težnje neposrednega proizvajalca. Delo morajo nenehno humanizirati in tako organizirati proizvodni proces, da se bo delavec vanj vključil tudi kot neposredni upravljač. Upravljanje v samoupravnih organih in komisijah TOZD je kljub delegatskemu sistemu v večjih TOZD še vedno odmaknjeno od vsakodnevnega dela neposrednih proizvajalcev.

Če hočemo, da se bodo ti resnično vključili v vodenje procesa in da bodo razvili vse svoje telesne in duševne sposobnosti, smo dolžni na ožjem delovnem področju proces tako organizirati, da bodo to dejansko lahko dosegli.

To pomeni spopad s hierarhično organizacijo, spopad z uvoženim znanjem o organizaciji proizvodnje in s slepim tehnicizmom, ki ne upošteva človeka. Danes delajo mnogi psihologi, fiziologi, sociologi, projektanti tehnološkega procesa nepovezano in še ne izpolnjujejo programa, ki ga narekuje nova ustava. Ti kadri in njihove ustanove so dolžni v strokovno mešanih ekipah študirati življenje v TOZD. O tem naj dajo študijske izsledke, ki ustrezajo težnjam neposrednega proizvajalca.

Potrebujejo napotke za najprimernejši proizvodni proces, za krepitev psiholoških vezi v ožjem in širšem kolektivu, upoštevanje delovne pogoje in čustva, ki nastajajo pri odtujevanju dela na eni in pri podružbljanju dela na drugi strani. Končno naj bi proces socializacije proizvodnih sil povežali v enoten sistem s poudarkom na humanizaciji dela. Tem izsledkom naj bi prilagodili tudi učne programe na strokovnih šolah in dodatno izobraževanje odraslih. Le s hitro in premišljeno vzgojo mladih kadrov bomo dovolj hitro pomnožili socialistične sile v osnovnih proizvodnih celicah in poskrbeli za skladen razvoj humanizacije dela, ki ne sme zaostajati za ekonomskim in političnim razvojem. Neposredni proizvajalci se zavedajo, da se njihov materialni položaj lahko krepi le s produktivnejšim delom v pogojih, ki so vredni socialističnega človeka. Ko bo neposredni proizvajalec spoznal, kaj sme in kaj mora zahtevati od organizatorjev proizvodnega procesa, bo s tem tudi našel v TOZD svoje pravo mesto. Potreben je močan vpliv na njegovo delavsko zavest, da bo postal aktiven član skupnosti samoupravnega proizvodnega procesa. Biti mora toliko izobražen, da bo znal postavljati zahteve, da se bo znal boriti proti tehnokratizmu, birokraciji in tehnicizmu in da bo sodeloval tudi pri odločanju o organizaciji dela in ne samo pri delitvi dohodka.

Humanizacija dela je proces, v katerem po načelih socialističnega humanizma proučujemo in odpravljamo vzroke, ki povzročajo v delovnem človeku duševna neravnotežja (frustracije) ter občutek fizične in socialne ogroženosti. Največji oviri tega gibanja sta tehnokratizem in nesocialistični delovni odnosi.

Lazar Zarić med svojimi uvodnimi izvajanjmi.

K ČLANKU NA LSTRANI

Glavni direktor delovne organizacije Telekomunikacije Aleksander Mihov prejema posebno priznanje PTT podjetja Niš za prispevek pri modernizaciji tamkajšnjega PTT omrežja.

Iskrino tranzitno avtomatsko telefonsko centralo Metaconta 10 C v Nišu je izdelal namenu Staniša Stojanović.

Mladi in informiranje

Koordinacijska konferenca ZSMS Iskra-Avtomatika je organizirala 18. in 19. marca na Polževem seminar o informiranju. Seminarja se je udeležilo 24 mladincev iz skoraj vseh temeljnih organizacij Avtomatike. Na seminarju sta predavala Špela Dittrich in Miloš Pavlica.

Čeprav je bil naslov seminarja vezan zgolj na informiranje, je precejšen delež zavzela razprava o uvajanju zakona o združenem delu v prakso. Špela Dittrichova je predavala predvsem o informiranju; njen prispevek je dal mladim boljši vpogled v informacijski sistem v delovni organizaciji, veliko novega pa so izvedeli tudi o splošnih načelih informiranja, o načelih samoupravnega informiranja in podobno.

Miloš Pavlica je udeležencem nakazal probleme v zvezi z informiranjem v delovni organizaciji, probleme pri sprejemanju samoupravnih odločitev ob nepopolnih oziroma napačno podanih informacijah, velik del svojega prispevka pa je posvetil problemom v zvezi z uveljavljanjem zakona o združenem delu.

Delavski svet industrije naj bi zadolžil organizacijsko službo na nivoju industrije, da bo pripravila koncept razumljive poslovne informatike.

3. Vsi člani predsedstev OO ZSMS naj obvezno preštudirajo zakon o združenem delu.

4. Organiziranost se v Avtomatiki razvija v nasprotju z določili zakona o združenem delu.

5. Na ravni delovne organizacije se bo ZSMS aktivno vključila v obravnavo organiziranosti Avtomatike po izdelavi tez v marcu.

Pri tem bo potrebno posvetiti posebno skrb naslednjim problemom:

— organiziranju TOZD v skladu z zakonom o združenem delu,

— organiziranju strokovnih služb na osnovi svobodne menjave dela, še posebej pa: organiziranju finančne, komercialne, razvojne in kadrovske organizacijske funkcije. Dosedanje oblike ne ustrezajo racionalnemu organiziranju navedenih služb in da bo potrebno ob ponovni organizaciji predvsem z vidika doseganja najboljših

med hotelsko in zasebno sobo, bungalovom ali camp prikolicco. Cene so različne glede na kraj letovanja, na čas (sezona, izven sezone), na število dni (8 ali 15 dni) in na starost letovalcev (odrasli, otroci do 12 let).

Vzemimo za primer Split oziroma otok Čiovo in pogledimo, kakšne so možnosti za letovanje:

To je počitniški aranžma z letalskim prevozom. Prenočišča so zagotovljena v zasebnih sobah, cene pa se gibljejo od 1.820 din za odrasle in 1.450 din za otroke do 12 let, če letujete osem dni in 3.120 din za odrasle in 2.430 din za otroke, če letujete 15 dni.

Obenem z obvestilom, da komisija za družbeni standard oziroma njen referent Tone Kastelic že zbira prijave za letni oddih, je obvestila svoje člane, da lahko na navedene cene koristijo popust in to v višini 60 din dnevno in za otroke 20 din dnevno.

Posebno ugodne cene so za letovanje v camp prikolicah. V sezoni znaša dnevni penzion 60 din, v pred- in sezoni pa 40 dinarjev.

Za vse tiste pa, ki bi radi potovali preko meja, je v sodelovanju z INEX Ljubljana organizirala 8-dnevni paket za Tunis in Grčijo.

Š. D.

Anketni listi za kosilo

Koncem lanskega leta smo že pisali, da ima vsak delavec iz TOZD Tovarne električnih aparatov TELA in tistega dela delovne skupnosti skupnih služb, ki so locirane na Savski c. 3, pravico do dnevnega obroka v času dnevnega odmora. Za vrsto obroka (izbira lahko med tremi) se vsak posameznik odloči dan popreje. Tak način delitve in izbire obrokov omogoča na podlagi vsakodnevne evidence naročnikov racionalno pripravo in izkoristek hrane oziroma surovin za pripravo obrokov. Ker kapacitete restavracije omogočajo v enem turnusu pripravo 600 toplih in 200 hladnih obrokov, se lahko v restavraciji prehranjujejo vsi delavci.

Čeprav posredno, je urejena prehrana delavcev na delovnem mestu med časom dnevnega odmora izredno važna za njihovo dobro počutje in s tem tudi za dobre rezultate dela. Zato so v TOZD TELA sklenili, da bi vsem zaposlenim, ki bi bili zainteresirani ponudili poleg tople malice tudi kosilo. Tako bi lahko člani kolektiva izbirali med malico in kosilom. V ta namen je splošni sektor v TOZD TELA izdal obvestilo, da bi, v kolikor bi bilo dovolj interesentov, uvedli tudi kosilo. Okvirna cena enega obroka naj bi bila 23,00 din. Obenem pa bi čas kosila razdelili. Za dopoldansko izmeno bi bil od 13. ure do 13,45, za popoldansko pa od 14. do 15. ure. Da pa bi lahko izvedeli za mnenja članov, so obvestilom priložili anketne liste, ki zajemajo dve pomembni vprašanji. Anketiranci bodo morali odgovoriti ali so za mesečno ali tedensko naročilo in pripombe in mnenja.

Iz dosedanjih izpolnjenih listov (teh je približno 50) je razvidno, da se člani kolektiva odločajo tako za celomesečno kot za tedensko naročilo, čeprav prevladujejo tedenska naročila. Pri tem pa so v rubriko pripombe in mnenja vpisali med drugimi tudi to: — da se objavi jedilni list za cel teden vnaprej — da bi kosilo lahko naročali vsak dan vnaprej, tako kot sedaj malico in ne samo za cel mesec ali teden skupaj — da se dopusti možnost prehranjevanja tudi ostalim članom družine

Nova večkomponentna dozirna naprava

Iz TOZD Tovarne avtomatskih in varilnih naprav SVN je prišla na tržišče nova večkomponentna dozirna naprava VDT 21—D. Naprava je namenjena za avtomatsko tehtanje in doziranje najrazličnejših snovi kot na primer cementa, mineralov, smole, vode, kemikalij, moke itd. v naprej točno določenih količinah in v natančnem medsebojnem razmerju.

Ce na kratko opišemo samo napravo, lahko rečemo, da je sama meritev zasnovana na elektronskem načelu in sicer: s pomočjo ene, ali več merilnih doz pretvorimo težo v proporcionalni električni signal, ki ga po kablu vodimo v elektronsko napravo VDT 21—D.

Merilni del naprave ima vgrajene vse elemente za umerjanje, tariranje in kontrolo natančnosti. Vgrajena ima tudi vezja za avtomatsko tariranje in ničliranje, kar omogoča veliko natančnost merjenja in funkcionalnosti.

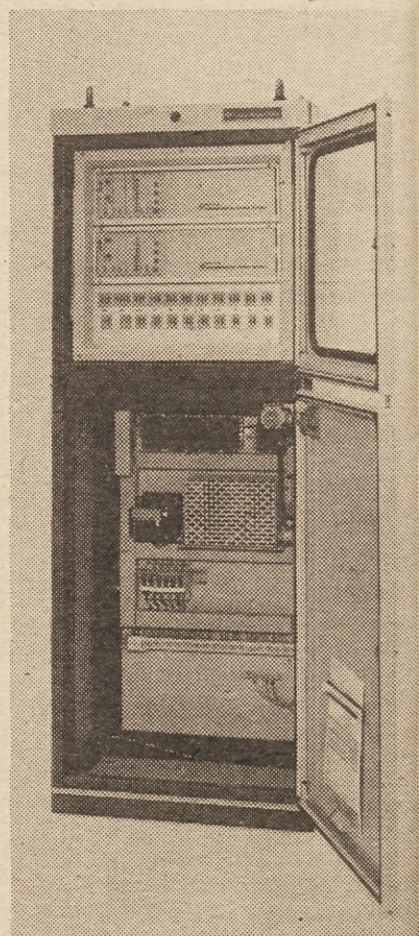
Programski del naprave tvori z merilnim delom funkcionalno prostorsko celoto, kjer se izvrši primerjanje dejanske in nastavljene, oz. programirane teže, prehod iz grobega na fino doziranje, korekcija nasipa, vhodne komande itd.

Vsi vhodi in izhodi merilnega in programskega dela naprave so vezani na krmilno logiko. To je brezkontaktna krmilna logika, grajena z logičnimi elementi SIMATC CI, ki so predvideni za najtežje industrijske pogoje (zaščita pred kratkimi stiki, občutljivosti na motnje itd.).

In kakšne so osnovne značilnosti naprave?

- merjenje sloni na principu elektronskih merilnih doz, ki pretvarjajo težo neposredno v električni signal. Merilne doze so izredno natančne in stabilne, se ne obrabijo, so neobčutljive na zunanje vplive (vlaga, temperatura, umazanija itd.), ne zahtevajo nobenega vzdrževanja,
- obdelava signala za težo je digitalna, kar omogoča veliko natančnost in funkcionalnost,
- umerjanje tehtnice je enostavno in hitro. Tipka NIČLA in KALIBRACIJA omogočata operaterju, da hitro preveri pravilno delovanje in natančnost celotnega merilnega sistema,
- tipka za avtomatsko tariranje omogoča, da tehtnico natančno in takoj tariramo v primerih, da se je tara spremenila,
- tipka za avtomatsko ničliranje omogoča odčitke dejanske skupne teže na tehtnici tudi v primeru, če je bila tehtnica predhodno tarirana s pomočjo avtomatske tare,
- naprava ima indikator za skupno

- (možu, ženi in otrokom zaposlenega)
- da se omogoči prehranjevanje za otroke zaposlenih v času počitnic
- za naročilo v primeru nadurnega dela

težo in indikator za težo komponente, — tehtnica lahko meri, oz. dozira pozitivne, oz. „negativne“ teže in ima popolnoma simetrično merilno karakteristiko, kar pomeni, da lahko komponente programirano dodajamo v dozirno posodo, ali pa jih iz nje odzvajamo.

Positivno, oz. negativno doziranje regulira predznak na digitalnem indikatorju teže.

Merilni in programski del naprave je izveden s C MOS integriranimi vezji, ki se odlikujejo po veliki neobčutljivosti na motnje, mali porabi energije, zanesljivosti in neomejeni življenjski dobi.

Krmilni del naprave je izveden z brezkontaktno logiko SIMATC CI, ki je namenjena za vgradnjo v najtežje industrijske pogoje. Vsi elementi so zaščiteni proti kratkemu stiku in so neobčutljivi na motnje.

Zgradba naprave omogoča veliko preglednost in dostopnost do vsakega elementa. Servisiranje je enostavno. Vsi podsestavi so tipizirani in se v primeru napake dajo enostavno in hitro zamenjati.

V letošnjem letu bomo v TOZD Tovarni avtomatskih in varilnih naprav SVN izdelali še približno šest naprav VDT 21—D, namenjenih za domače tržišče.

Janez Kalan

Udeleženci mladinskega seminarja pred domom.

Ob vseh temah, ki jih je na svoj izčrpn in konkretni način podal Miloš Pavlica, je poudaril in nakazal pomembno vlogo, ki jo imajo mladi ob uveljavljanju zakona o združenem delu in pri informiranju ter vzpostavljanju učinkovite informacijske mreže v delovni organizaciji in TOZD.

Vsak dan se je po predavanju (ki ni bilo tisto klasično in suhoparno predavanje, kot ga poznamo iz šol) razvila živahna razprava. V razpravi so sodelovali mladi iz vseh temeljnih organizacij in prispevali svoje lastne predloge za izboljšanje informacijske mreže v Avtomatiki. Mladi so kritično nakazali tudi mnoge probleme, s katerimi se srečujejo pri sprejemanju odločitev v samoupravnih organih, kjer se običajno srečujejo zgolj s poslovno informacijo, ki je ne zna, ne more ali noče nihče prevesti v informacijo, ki bo razumljiva delavcu-samoupravljalcu in na osnovi katere bo zavestno sprejemal odločitve, za katere bo lahko tudi odgovoren.

Ob zaključku seminarja so mladi udeleženci sprejeli naslednje sklepe in ugotovitve:

1. Informiranje na ravni delovne organizacije ne poteka tako, kot je določeno v samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo. Uredniški odbori po posameznih temeljnih organizacijah ne delujejo tako kot bi morali, da bi bilo informiranje prek glasila ISKRA uspešno.

Na prvi naslednji seji uredniškega odbora na ravni DO naj bi analizirali delo posameznih uredniških odborov in se dogovorili za konkretne prispevke posameznih TOZD. OO ZSMS bodo skrbale za reden dotok informacij, ki so pomembne za posamezno temeljno organizacijo, vsaka OO ZSMS bo letno prispevala vsaj dva članka. Delo informativnih skupin je potrebno poživiti, oz. jih je potrebno ustanoviti, kjer še niso formirane. Rok za ustanovitev je 6. april.

2. Za uspešno opravljanje nalog informativnih skupin in delovanje družbenopolitičnih organizacij, naj službe, ki so zadolžene za podajanje strokovnih informacij, pripravljajo informacije na razumljiv način. Sedenje informacije so preveč strokovne in preobširne, to pa povzroča dezinformiranje in neuspešnost pri delu.

TOZD TELA

Kako bodo letovali

Še malo in začela se bo poletna sezona, ko trume ljudi hiti na morje in v planine, da si vsaj malo oddahnejo od celoletnih naporov.

Tako se je tudi v TOZD Tovarni električnih aparatov TELA komisija za družbeni standard odločila, da ponudi zaposlenim v svoji temeljni organizaciji možnost letovanja v nekaterih letoviških krajih vzdolž Jadrana. V izbiri je v večji meri sodelovala ZP Iskra, nekaj pa ima tudi lastnih aranžmajev.

Letoviški kraji, kjer bodo delavci s svojimi družinami lahko letovali in to od maja pa tja do oktobra, so: otok Pašman, otok Molat, Kašteli, otok Čiovo, Kuljica, Pirovac, Biograd, Poreč, Portorož, Umag, Malinska, Krk, Pag. Po želji si bodo lahko izbrali

Med seminarjem na Polževem.

ISKRA COMMERCE

Vso pozornost uresničevanju zakona o združenem delu

Na skupnem sestanku predstavnikov osnovnih organizacij družbenopolitičnih organizacij Iskra Commerce so te dni obravnavali naloge v zvezi s stališči in oceno izvršnega komiteja predsedstva centralnega komiteja zveze komunistov Jugoslavije o aktualnih idejnopoličnih vprašanjih gospodarskih gibanj v Jugoslaviji. Gre zlasti za problematiko gospodarjenja in trende, ki so se pojavili ob zaključku lanskega in v začetku letošnjega leta.

Udeleženci zasedanja so sprejeli gradivo, ki so ga kot odgovor na posamezna vprašanja poslali komiteju občinske konference zveze komunistov občine Ljubljana-Center. Ta vprašanja so se nanašala zlasti na program dejavnosti v zvezi z uresničevanjem zakona o združenem delu, zatem na Iskrine razvojne programe in srednjeročno načrtovanje, na uresničitev stabilizacijskih ukrepov v minulom letu, in podobno.

Družbenopolitični delavci so v odgovorih ocenili, da je Iskra Commerce z vso prizadevnostjo pristopil k uresničevanju zakona o združenem delu. V zvezi s stabilizacijskimi ukrepi pa so izrazili prepričanje, da so uspehi Iskra Commerce na prodajnem področju v minulom letu dokaz uspešnosti uresničevanja akcijskega programa. Ugodno so ocenili tudi stimulacijski pravilnik, medtem ko prizadevanja za racionalnejšo razporeditev dela in ekonomičnost poslovanja še niso povsem zadovoljiva in bo zato treba temu področju posvetiti v letu 1977 veliko več pozornosti.

Skupni sestanek predstavnikov družbenopolitičnih organizacij Iskra Commerce je vodil predsednik sveta ZK IC Jernej Kuharič.

TOZD ATC

Večina problemov rešenih

Jugoslovanska PTT podjetja so v letu 1970 razpisala mednarodni natečaj za modernizacijo 17 tranzitnih avtomatskih telefonskih central. Tako je leta 1971 Iskra podpisala pogodbo s 13 PTT podjetji za izdelavo tranzitnih central (TATC) sistema Metaconta. Naročilo za preostale štiri centrale je dobila tovarna Nikola Tesla.

V omenjenem razpisu so bile eden izmed pogojev fiksne cene opreme, ki jih je možno spreminjati v skladu s 50. členom Temelnjega zakona o graditvi investicijskih objektov.

Da bi lahko uresničila zahtevno in težavno nalogo, je Iskra v letu 1972 sklenila licenčno pogodbo z belgijsko družbo BTM. Po tej pogodbi dobavlja BTM 45 % opreme za omenjenih 13 TATC, ostalo pa Iskra. Kot osnova ceni opreme BTM je bila postavljena njena vrednost v belgijskih frankih v novembru 1970. Možne podražitve so določene po drsni skali.

Položaj glede cen materiala in delovne sile se je, na domačem in tujem tržišču, v zadnjih letih bistveno spremenil. Leta 1971, ko smo sklenili pogodbo s PTT podjetji, še ni bilo mogoče predvidevati vseh sprememb v svetu. Inflacija v zahodnem svetu je skoraj dvostransko porasla. Iskra je morala od investitorjev zahtevati korekcijo cen. SPTT podjetji so dosegli sporazum in ob koncu leta 1973 dvignili cene za 28 %, ob koncu leta 1974 pa še za 13,3 %.

Inflacijska gibanja so se nadaljevala. V letu 1975 se je stanje še poslabšalo zaradi prepovedi uvoza in nekatere instrumentov carinske zaščite. V začetku leta 1975 je bil ukinjen tudi kontingiran uvoz (znižana carina). Stroški za uvoženo opremo so bili zaradi te ukinitve uvoznega kontingenta za 64 mio din večji.

V preteklem letu se je Iskra dogovarjala s kupci opreme za TATC M 10 C za povišanje cen. Od pričakovanega povišanja 26,1 % za dobave opreme od 1. 1. 1975 dalje nam je uspelo doseči povečanje pogodbenih vrednosti

le za 15,1 %. Od doseženega povečanja je nekaj že poravnano, od dveh kupcev pa to pričakujemo v letošnjem letu.

Če bi uspeli doseči celotno pričakovano povečanje pogodbenih vrednosti, bi bil poslovni rezultat TOZD ATC za leto 1976 lahko pozitiven. Izguba, ki je ugotovljena v zaključnem obračunu za leto 1976, je manjša kot so jo načrtovali, ker predvidenega uvoza opreme za TATC niso realizirali v celoti. Preostala oprema bo uvožena letos.

V decembru 1975 je bil narejen sanacijski program TOZD ATC. V skladu z določili tega programa si je TOZD ATC prizadevala za zmanjšanje nastalih izgub. S proizvodnjo klasičnih elektromehanskih (Crossbar) telefonskih central je lahko delno pokrivala izgubo, ki je nastala zaradi metacont. Poleg številnih ukrepov za izboljšanje poslovanja je ta temeljna organizacija posvečala pozornost tudi drugim pomembnim vprašanjem za sistemsko izboljševanje poslovnega procesa.

Dosedanji sistem dohodkovnih odnosov je nezadovoljiv in ga je treba v Elektromehaniki dopolniti. Vprašanj, ki jih bomo morali skupno reševati, je več, pravijo v TOZD ATC. Pomembna so naslednja: financiranje strokovnih služb DO in ZP Iskra, razmejitev razvojnih stroškov na vse, ki sodelujejo pri proizvodnji komutacijske opreme, vprašanje vrednotenja dohodka v notranjem prometu, kjer naj bi bile izhodne tržne cene in ne princip zidanja cen, itd.

Dolgoročna naloga bo tudi vsklajevanje cen komutacijske opreme jugoslovanskih proizvajalcev. Kaj lahko pričakujemo letos? Realizirane bodo vse pogodbe. Nova naročila so sklenjena na osnovi drsnih skal. Zato lahko pričakujemo, da bo letošnje leto tudi za TOZD ATC ugodnejše in bo večji del problemov rešen že letos.

Alojz Boc

Mladinski seminar v Poreču

V okviru programa izobraževanja mladih je koordinacijski svet osnovnih organizacij ZSM Iskre — Elektromehanike 11., 12. in 13. marca organiziral seminar za predstavnike OO ZSM Elektromehanike.

V prvem delu seminarja je Nastja Babšek obrazložila novosti, ki jih je prinesel zakon o združenem delu, Jože Perko je govoril o organiziranosti mladih v TOZD. Predsednik Miloš Pavlica je s samozavestnim nastopom, ugotovitvami in rešitvami problemov navdušil slušatelje, da so zavzeto poslegli v razpravo.

Naslednji dan je Tone Volčič predaval o nalogah komisije za idejno-politično delo, nato pa še Janez Žakelj o usmeritvi ter pomembnosti komisije za družbenoekonomske odnose.

Na začetku seminarja je bila oblikovana tudi komisija za informiranje, ki je vestno beležila vsa dogajanja in razgovore in jih ob koncu seminarja posredovala sekretariatu, ki je oblikoval sklepe.

Potrebno je zapisati, da so za ta seminar izbrali le tiste mladinke in mladince, ki bodo v prihodnjem obdobju nosilci akcij v svojih osnovnih organizacijah.

Seminar je bil za vse udeležence zelo koristen. Pričakujemo, da se bodo rezultati kmalu pokazali. Naloga vseh slušateljev je, da posredujejo izoblikovana mnenja v bazo. Ne moremo pa pričakovati, da bi z enim seminarjem popravili vse tisto, kar je bilo morda v preteklem obdobju zamujeno.

Sklepi seminarja:

— Potrebno je preveriti uresničevanje sklepa sindikalne organizacije na seminarju v Poreču decembra lani. Vsi aktivni mladinci morajo na podlagi tega sklepa sprejeti Zakon o združenem delu.

— Mladi Elektromehanike se zavzujejo, da bodo Zakon o združenem delu temeljito proučili in ga v najbolj primerni obliki tolmačili v sredinah, kjer delujejo.

— Komisiji za idejnopolično delo in družbenoekonomske odnose pri koordinacijskem svetu morata pristopiti k akcijam, ki izhajajo iz Zakona o združenem delu.

— Mladi morajo skrbeti za nadaljnji organizacijski razvoj in krepitev idejnopoličnega dela v ZSMS in razširiti množičnost akcij.

— Komisija za IPD naj izdela svoj program. Težišče naj bo na: idejnopoličnem izobraževanju, kadrovski politiki, vključevanju mladih v ZK, obravnavanju idejnosti akcij OO ZSM.

— Komisija za DO naj izdela program. Vso pozornost naj posveča izobraževanju ob delu, stanovanjski problematiki, delovanju mladih v samoupravnih organih, klubu mladih samoupravljalcev in varstvu okolja.

Aleksander Lap

DVE NOVICI IZ TOZD VEGA

Že pred letom smo pisali o problemih, ki jih imajo v TOZD Vega s skladiščnimi prostori, objavili pa smo tudi sliko najbolj ogrožene skladiščne „barake“. Leseni provizoriji, ki jim že od nastanka (bolj slabo) služijo za skladišča, se vztrajno podirajo, podrejo pa ne. Proces pa pospešuje odločba republiškega inšpektorja za delo, ki je zahteval takojšnje rušenje.

Poteka že dobro leto od tistega zgodovinskega datuma, stvari se pa niso izboljšale niti za trohico, kajti dokler ne bo narejen urbanistični načrt za njihovo področje, ne vedo kaj storiti. Rušiti bo treba, to je vsakomur jasno, gradnja novih, estetskih prostorov, ki jih bo verjetno zahteval načrt, pa verjetno ne bo v njihovi moči. Sprašujemo se, kam se bodo selili, če bo do tega res prišlo?!

Vega je še vedno proizvajalec šolske opreme, ki pa jo zelo slabo prodajo iz teh ali onih vzrokov. To je tudi vzrok slabega plasmaja njihovih izdelkov, zato se v perspektivi pripravljajo na prehod v program bodisi profesionalne tehnike bodisi drugih, zanimivejših področij.

Stane Fleischman

O odločanju delavcev

KAJ DOLOČA ZAKON O ZDRUŽENEM DELU O ODLOČANJU Z REFERENDUMOM

Zakon o združenem delu je na podlagi zvezne Ustave prinesel bistvene spremembe na področju odločanja delavcev o neodtujljivih pravicah. Zakon namreč določa, da delavci uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice z odločanjem na svojih zbiorih, z referendumom in drugimi oblikami osebnega izjavljanja. Delavci odločajo tudi po delegatih v delavskem svetu in z nadzorstvom nad delom organov in služb v OZD, po delegatih v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti.

O veliki večini stvari v okviru tozda oziroma delovne organizacije se bodo delavci odločali z referendumom. Z njim se delavci odločajo o vseh osnovnih samoupravnih splošnih aktih v tozdu, kar pomeni, da se resnično osebno izjavljajo o določitvi pravic, obveznosti in o drugih zadevah, ki se nanašajo na družbenoekonomske odnose v tozdi in v delovni organizaciji.

KAJ JE TO REFERENDUM?

Odločanje z referendumom pomeni osebno izjavljanje na ustreznih volitvah, na katerih delavci tajno z glasovalnim lističem glasujejo „ZA“ ali „PROTI“ predlogu, o katerem odločajo.

Ce hočemo, da bo odločanje z referendumi resnično doseglo svoj namen, potem je nujno treba upoštevati tudi tiste določbe Zakona o združenem delu, ki brezpogojno predpisuje obvezno predhodno obravnavo zadeve ali predloga, ki ga bodo delavci sprejemali s to obliko osebnega izjavljanja.

To pomeni, da morajo vsi delavci imeti možnost in resnično tudi razpravljati, dajati mnenja in predloge o osnutkih predlogov samoupravnih aktov in drugih vprašanjih, o katerih bodo na referendumu končno tudi glasovali. Le dokončno vsklajeni in prečiščeni predlogi bodo šli lahko na referendum. Tak dokončen in razčiščen predlog pa mora pred glasovanjem obravnavati in podati o njem stališče tudi delavski svet tozda.

Samoupravna aktivnost bo torej vedno večja. Tudi delavci bodo morali biti vedno bolj aktivni pri oblikovanju vsebine ustreznih odločitev.

ALI SMO SPOSOBNI ODLOČATI Z REFERENDUMOM?

Samoupravljanje ni samo pravica delavcev, temveč tudi njihova dolžnost. Iz tega izhaja, da se je vsak delavec tudi sam dolžan seznanjati z vsem, kar potrebuje, da bo lahko kasneje o kakršnikoli zadevi tvorno razpravljaj in ustrezno odločal. Vse potrebne informacije lahko delavci dobijo preko vseh sredstev javnega obveščanja znotraj delovne organizacije (delovne skupine, Informativni list, ozvočenje, glasilo ISKRA itn.) Svojo obveščenost lahko dopolnijo s spremljanjem zunanjih javnih občil, dnevnega tiska in RTV.

Nikakor se ne moremo sprijazniti s stališčem, da se ustrezne odločitve potrjujejo z manjšim ali večjim negodovanjem. Zavedati se moramo, da je Zakon o združenem delu revolucionarni zakon, ki ga ni mogoče v celoti uresničiti čez noč. Sploh pa ga ni mogoče uresničevati brez sodelovanja vseh delavcev v tozdi in strokovnih skupnih službah. Vsi se zavedamo nepravilnosti in napak, ki so se doslej pojavljale v Iskre — Elektromehaniki in v združenem delu nasploh. Te je mogoče odstraniti le z aktivnim sodelovanjem nas vseh. Le dobro obveščeni delavci bomo lahko naše samoupravljanje še bolj in hitreje razvijali.

Izvajanje določb Zakona o združenem delu v zvezi z odločanjem delavcev z referendumom bo tudi od koordinacijskih organizacij zahtevalo večje napore. Ti napor se bodo povečali zlasti pri izvedbi javnih razprav in seznanjanju delavcev s predlaganimi akti.

Zrelost, ki jo morajo delavci imeti, da lahko ustrezno odločajo z volitvami, oz. referendumom, se bo kmalu pokazala. Upamo, da bodo rezultati prvega referenduma uspešni.

Alojz Boc

TOZD INSTRUMENTI OTOČE

Skrb za zdravo okolje

O okolju, v katerem živimo in delamo, v zadnjem času vse več govorimo in pišemo. Do nedavnega temu vprašanju nismo posvečali dovolj pozornosti. S porastom življenjskega standarda se vse pogostejše postavljajo zahteve po zdravem delovnem in življenjskem okolju. Stoletja smo iz narave samo črpali njene dobrine, vračali pa smo ji tisto, kar se ni dalo porabiti, čestokrat „oplemeniten“ z raznimi strupenimi odpadki.

Človeštvo je spoznalo, da se tak dostop do narave in njenih dobrin ne sme nadaljevati. Edino zdravo in čisto okolje nudi človeku dobro počutje in mu omogoča maksimalno angažiranost pri delu. Sprostitve po delu je popolna le takrat, če je tudi okolje primerno. Niso redki primeri bolezenskih izostankov, zaradi onesnaženega okolja in slabih delovnih pogojev. To pa vpliva na produktivnost in s tem na družbeni standard.

Naša tovarna je locirana v idealnem okolju, dejansko sredi še dokaj čiste narave. Kako pa mi sami skrbimo za naše delovno okolje, to je vprašanje, na katerega še nismo dokončno odgovorili. Na srečo imamo tako proizvodnjo, ki s svojim tehnološkim procesom bistveno ne onesnažuje okolja. Kljub vsem udobnostim, ki jih imamo, smo premalo naredili na tem področju.

Minilo je že dobro leto, odkar smo zaključili z gradnjo, okolice tovarne pa do danes nismo uspeli primerno urediti. Veliko je bilo govora o ureditvi okolice v takem smislu, da bi delovnemu človeku nudila v času odmora res pravo sprostitve. Kratek počitek na svežem zraku bi nedvomno vplival na dvig produktivnosti. Vse več je tovarni, ki organizirajo aktivnost v času odmora. Ker se v naši proizvodnji pretežno sedi, bi bilo umestno razmišljati

o primernem športnem objektu.

Čeprav je notranost tovarne čista in svetla, velikokrat sami premalo pazimo na to. Vsi tisti, ki radi kadijo, se ne ozirajo kaj dosti na sodelavce. Hodniki in stranišča so včasih tako zakajena in zatohla, da so vse prej, kot pa prostori, namenjeni za ljudi. Redki so kadilci, ki ogorek dajo na primerno mesto, največkrat je to mesto na tleh, pa naj bo to v prostoru ali zunaj.

Veliko je bilo tudi govora, naj bi bilo kajenje na sestankih prepovedano, nekje so to že dosegli, pri nas pa zaenkrat še ne.

Tudi onesnaževanja okolja, ki nastane zaradi tehnoloških procesov, nismo popolnoma odstranili. Nekaj je bilo narejenega okrog odpadnih voda iz galvanike, vendar bo le avtomatsko razstrupljanje rešilo ta problem. O čiščenju onesnaženega zraka iz galvanike in lakirnice še nismo razmišljali. Kurjenje odpadkov na zelenici za tovarno je skoraj vsakdanji pojav, ki nam prekomerno onesnažuje zrak.

To je le nekaj primerov onesnaževanja okolice naše tovarne. Vsi člani kolektiva bomo s strpnostjo, samoodrekanjem in polno mero odgovornosti pripomogli k boljšemu okolju. Vsi se moramo pridružiti sklepu Zveznega zbora skupščine SFRJ, da bomo v letu 1977 vložili res maksimalne napore za varstvo in izboljševanje človekovega življenjskega in delovnega okolja.

Edo Zaplotnik

ISKRA 5
Številka 14 — 2. april 1977

Udeleženci mladinskega seminarja v Poreču.

Sodelovanje med TOZD Vega in Carl Zeiss

Pred nedavnim so predstavniki ljubljanske Vega in vzhodnonemškega velikana na področju optike, firme Carl Zeiss podpisali pogodbo o petletnem sodelovanju.

Pogodba predstavlja približno milijon dolarjev obveznosti Vega letno, predvideva pa 20 % trend rasti. Drugi del pogodbe vključuje nabavo in prodajo izdelkov nemške firme.

Ob začetku sodelovanja med Vega in Carl-Zeissom so se pojavile precejšnje težave, ki na eni strani tičijo v veliki specializiranosti in dognani kvaliteti optike, ki prihaja iz delavnic nemške firme z ogromnim mednarodnim ugledom. Enako kvaliteto seveda zahtevajo tudi od svojih partnerjev, ki pa jim to ni tako lahko doseči. Drugi del pogodbe, ki zajema prodajo Zeissovih izdelkov v Jugoslaviji, je tudi kmalu pokazal zobe, saj se je izkazalo, da dragi izdelki, ki so sicer res zelo kvalitetni, ne gredo najbolje v promet.

Pri tem velja omeniti, da gre za daljnogled, dokumatorje in mikroskope, skratka za izdelke široke potrošnje. Rešitev je verjetno že pred vrati, kajti dogovarjajo se, da bi vsebino prodajnega asortimana zamenjali s profesionalnimi aparati, ki lažje prenesejo visoko ceno.

Največ težav pa še vedno povzroča prvi del pogodbe, ki vsebuje določila o kvaliteti in kvantiteti leč, ki jih dobavlja Vega. Posel na tem področju

je razdeljen na tri področja: prvo predstavljajo leče za lupe, drugo področje zavzemajo leče objektivov za daljnogled 7 x 50 in 10 x 50, tretje pa predstavljajo objektivni za daljnogled 8 x 30.

Velik obseg medsebojne izmenjave, ki jo predvideva pogodba, je prinesel Vega kup nevšečnosti. V obratu optike so pričeli s priučevanjem velikega števila ljudi, ki so jih pritegnili iz drugih delov temeljne organizacije. Vsem je skupno, da niso optiki, delo pa zahteva precej večšine, natančnosti in skrbnosti. Izkazalo se je, da število izdelkov ni resen problem, je pa toliko večji problem njihove kvalitete. Stanje se resda izboljšuje, kar pa še ne pomeni, da je vse steklo, kot bi moralo.

Skupaj s proizvodnjo omenjenih leč, pa so pričeli uvajati novo tehnologijo naprejevanja, ki jo zahteva nemški partner. Razlike od klasične tehnologije so precejšnje, saj gre za naprejevanje triplastnega sloja ki zagotavlja na vsaki optični površini izgubo 0,5 %. Prednost v primerjavi s klasično tehnologijo je na dlani, saj gre za precej manjše izgube svetlobe (prej je vsaka površina predstavljala 4–5 % izgube).

Za ta postopek so nabavili nov stroj firme Leybolt, ki jim je prodala tudi tehnologijo izdelave. Stroj pričakujejo v kratkem.

Srednjeročni načrti v Elektromotorjih

Elektromotorji v Železnikih so dobili v svetu dober glas tako, da so njihovi izdelki na svetovnem tržišču zelo iskani. Izvažajo nad šestdeset odstotkov svoje proizvodnje na vse kontinente. Zagotovili so si tudi nekaj ugodnih dolgoročnih pogodb za mednarodne kooperacije, kar je jamstvo za povečanje izvoza.

V svojem proizvodnem programu imajo elektromotorje in gospodinjske aparate. Vse male motorje razvijajo v celoti sami, gospodinjske aparate pa delajo v kooperaciji s svetovnimi firmami. Eden izmed zadnjih dosežkov na tem področju je sesalna enota za AEG sesalce, saj tega nihče doslej ni izdeloval v Evropi in so jih vsi uvažali iz ZDA. AEG je z njimi zelo zadovoljen, saj je kvaliteta enakovredna ameriški.

Letos bodo proizvodnjo povečali količinsko za 11 %, po planskih cenah pa za 57 %. To povečanje gre v glavnem na račun novih velikih serij, ki so daleč rentabilnejše od majhnih.

V srednjeročnem obdobju od 1976–1980 se bo proizvodnja dvigala za 17 % letno. Lani jim zaradi recesije ni uspelo doseči zastavljenega programa, zadnje četrtletje pa je pokazalo, da so zmožni proizvajati še celo z večjim tempom. Imajo tudi teoretične izračune, da glede na organizacijo dela,

transport – notranji in zunanji, zmogljivosti delovnih mest in ostale faktorje rast ni pretirano visoko zastavljena.

Kot smo že omenili, uvajajo vrsto novih izdelkov, za te pa so nujne investicije za potrebno tehnično opremo. Sicer jim gre trda za denar, a upajo, da bo le šlo.

Za zastavljeni program bo treba še marsikaj v celoti modernizirati zlasti pri strojni opremi. Ker pa je včasih sama TOZD investicijsko prešibka, bodo skušali v okviru DO Široka potrošnja združevati investicijska sredstva, kar bo omogočilo večje naložbe. To predvideva tudi novi Zakon o združenem delu in na tej osnovi že dela na tem, vprašanju planska služba delovne organizacije.

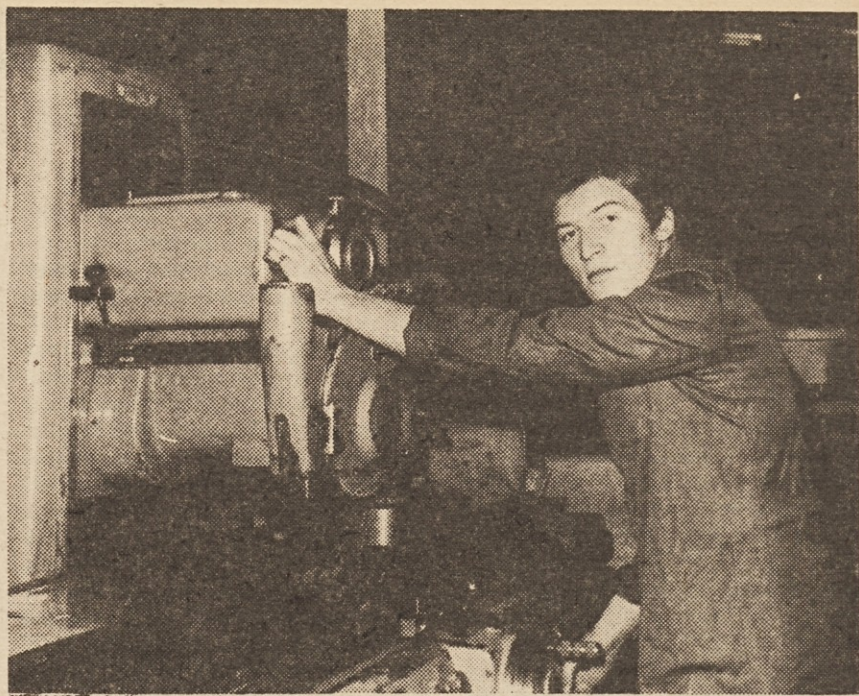
V Elektromotorjih bodo v srednjeročnem obdobju tudi zgradili novo skladišče. Investicija bo predvidoma stala štirideset milijonov dinarjev. Ker pa prostor in sodobno urejeno skladišče potrebujejo, bodo morali graditi. Prostor že imajo tik za tovarno.

Zaposlovanje bo v obdobju od 1976–1980 raslo z 2 % letno. Nekvalificiranih delavcev praktično novih ne bodo zaposlovali, razen običajne fluktuacije, sicer pa le kvalificirane.

Za letos velja še omeniti, da bodo začeli s proizvodnjo malih elektromotorjev s permanentnim magnetom, ki je po obsegu mnogo manjši od klasičnega elektromotorja, kar je bistveno važno za oblikovanje gospodinjskih aparatov. Važno je tudi, da bo za polovico cenejši od prejšnjih. Ker pa jim zaradi tako velikih novih naročil manjka zmogljivosti, bodo hladilniški motor za dansko firmo Danfoss v celoti preselili v TOZD v Idriji.

Zagotovili so si tudi dodatni program, tako vodni črpalki KRK in SORA, ki sta na trgu zelo iskani. Imajo izvedbe za priključitev na baterije, da jih je mogoče uporabljati tudi za pranje avtomobilov, za črpanje vode iz čolnov in pretakanje vina.

F. Kotar

Čuk Vladimir, brusilec v Elektromotorjih.

INDUSTRIJA AVTOELEKTRIČNIH IZDELKOV. NOVA GORICA

Zamejske Slovenke v Avtoelektriki

V Novi Gorici se je 18. marca mudila delegacija koordinacijskega odbora za medsebojno sodelovanje naprednih žena tržaške, goriške, videmske, celovške in novogoriške pokrajine.

Pobuda za to srečanje izvira že iz lanskega leta, torej iz mednarodnega leta žena, ko je svet za družbeni in politični položaj žensk pri OK SZDL Nova Gorica organiziral srečanje z naprednimi ženami z druge strani meje. Prav na tem srečanju je bila predlagana ustanovitev tega koordinacijskega odbora za medsebojno sodelovanje, goriški svet pa je dobil nalogo, da skliče prvo srečanje.

Udeleženke tega srečanja so izrazile željo, da bi med obiskom v Novi Gorici obiskale večjo delovno organizacijo, kjer so pretežno zaposlene ženske. Prošnje, da bi obiskale ISKRO-AVTOELEKTRIKO seveda nismo mogli odbiti, saj je to vsekakor tudi za nas priznanje, da smo lahko tem ženskam prikazali, da delajo in živijo naše zaposlene žene v urejenih delovnih prostorih.

Na dvorišču Avtoelektrike je zamejske Slovenke toplo sprejela in pozdravila predsednica komisije za družbeno aktivnost žena v Iskri-Avtoelektriki Marina Bitežnik. Po krajšem pozdravnem govoru so si udeleženke z velikim zanimanjem ogledale proizvodnjo in tista delovna mesta, kjer so pretežno zaposlene ženske.

Po ogledu proizvodnih prostorov smo zamejske Slovenke povabili v dvorano delavskega samoupravljanja, kjer je sledil sproščen razgovor s predstavniki družbenopolitičnih organizacij, delovno organizacijo in celotno Iskro pa je predstavil namestnik glavnega direktorja Vincenc Kokelj.

Delegacija zamejskih Slovenk v Avtoelektriki.

Obiskovalke so postavljale najrazličnejša vprašanja. Zanimalo jih je vse v zvezi z „ženskimi problemi“, o porodniškem dopustu, o prehrani, o udeležbi žena v NOB, o izobraževanju in specializaciji, o letnih dopustih, rekreaciji itd.

Po končanem razgovoru sem zaprosil tri udeleženke tega srečanja za odgovore na nekaj vprašanj v zvezi z obiskom v novogoriški občini.

Milena Groblecher je prišla iz Celovca, iz organizacije zveze Slovenskih žena na Koroškem:

„Zelo sem vesela in presenečena nad gostoljubnostjo in prijaznim sprejemom, ki sem ga doživela danes. Ti vtisi mi bodo ostali še dolgo v spominu. Zdi se mi zelo pomembno, da smo lahko realizirale sklep iz lanskega leta, da smo se dobile in pogovorile o problemih, ki jih ni malo. Prihodnje leto bomo koroške Slovenke organizirale tako srečanje in upam, da bomo do takrat rešile vrsto problemov, ki so bili v dneh našega srečanja prikazani.“

Iz Beneške Slovenije je prišla prvič k nam Bruna Dorbolo:

„Tudi meni bo to srečanje ostalo v prijetnem spominu. Bilo je zelo koristno, saj smo si izmenjale precej napotkov za nadaljnje delo. Osvetlili smo probleme, ki ne tarejo samo nas, pač pa so skupni vsem zamejskim Slovenkam, ki se borimo za naše pravice. Naj poudarim še to, da je naš največji problem, poleg vseh ostalih, problem manjšine. Mislim, da bomo do prihodnjega srečanja na Koroškem tudi tega vsaj delno osvetlili.“

Goriško pokrajino je zastopala Erika Pavlin:

„Sprejele smo program, ki je zelo obširen, vendar sem prepričana, da ga bomo uspele v celoti izvesti. Naj ob tem poudarim zadovoljstvo, saj naša matična država Jugoslavija ni pozabila na nas, to pa pomeni za vse zamejske Slovenke veliko moralno moč, ki je prišla še bolj do izraza prav sedaj, ob podpisu osimskega sporazuma. Vsem nam naprednim ženam je jasno, da je po tem sporazumu naše pravice možno uveljaviti, za kar se bomo še naprej borile.“

Predsednica sveta Cvetka Mušič je obisk v naši delovni organizaciji sklenila z naslednjimi besedami:

„Prisrčno se zahvaljujem predstavnikom Iskre za prisrčen sprejem, za predstavitev delovne organizacije in za odgovore na vprašanja, predvsem na tista, ki so se nanašala na položaj žensk v združenem delu. Tudi vi ste veliko pripomogli, da je to srečanje naprednih žena v celoti uspelo, zato še enkrat v imenu vseh delegacij in v svojem imenu prisrčna zahvala.“

M. RAKUŠČEK

V Višnji gori dobro delajo

TOZD TV Pržan ima svojo delovno enoto akustičnih naprav v Višnji gori. Delajo zvočnike in alarmne naprave za avtomobile. Zaposlenih je prek sto ljudi. Že zaradi dislokacije enota deluje precej samostojno, ima zaključen proizvodni program in sama rešuje svojo problematiko, seveda ob pomoči matične tovarne. Vodja Emil Pavlovčič nam je povedal, kako so delali lani in kako gre letos.

Lansko poslovno leto so zaključili uspešno, saj so proizvodni program kljub pomankanju naročil kar dobro dosegli in sicer: zvočniki 97 %, lijačni zvočniki 30 %, varnostne sirene 16 %, medfrekvenca 104 %.

Za lijačne zvočnike so se dogovarjali s kupcem iz ZDA, a je zahteval pre nizke cene in zato so jih izdelali mnogo manj. Letos bo ta veja proizvodnje močnejša, saj imajo pogodbo s francoskim kupcem, ki je postavil ugodnejše pogoje. Na domačem trgu pa za lijačne zvočnike ni pravega zanimanja, „ali pa smo pri prodaji malce neokretni“, je rekel vodja Emil Pavlovčič.

Lani so imeli še skupen letni obračun z matično TOZD v Pržanu, le sorazmeren delež iz sklada skupne porabe so dobili za gradnjo stanovanj. Letos bodo poslovno enoto posebej obračunavali in bodo tako njihovi rezultati bolj vidni.

Ker je bil promet leta 1976 slab za vso Široko potrošnjo, se temu niso mogli v celoti izogniti niti v Višnji gori, čeprav delajo le po naročilih iz matične tovarne. Izbrali so najboljšo možnost in izdelovali po rebalansiranim programu tiste končne izdelke, ki so šli na trg sproti v promet.

V vsem pa se držijo srednjeročnega načrta. Tako zaposlujejo nove delavce z 2 % rastjo letno. Predvsem pa si prizadevajo izpopolniti tehnično opremo in tehnologijo, da bi tako dvignili produktivnost. Lani jim je uspelo dobiti nov kompresor in ta jim je „oživel“ vrsto naprav in priprav, na katerih so prej delali ročno. Tako si pripravljajo pogoje tudi za boljše kvaliteto polizdelkov.

Letos imajo v programu tudi adaptacijo prostorov. Sedaj imajo za pisarno, merilnico, laboratorij in ne vem za kaj še vse en sam pregrajen prostor. Z rekonstrukcijo pa bodo pridobili več novih prostorov – višina jim dopušča tudi nadstropje. Poleg tega pa bodo dobili jedilnico in organizirali delitev toplenga obroka.

Največji problem letos je urbanistična ureditev Višnje gore. Dobesedno jih bodo zazidali in tako ne bo nobenih možnosti za razširitev, čeprav je v daljnji bodočnosti treba misliti tudi na to. Ugovarjali so komisiji, pa

Albina Zupančič pri montaži lijačnega zvočnika v Višnji gori.

imajo smolo, so namreč sredi stanovanjskega naselja in urbanisti ugotavljajo, da tja „ne pašejo“, vsaj razširjeni ne. Upajo, da se bo zadeva rešila v obojestransko zadovoljstvo.

FY

Delavci skupnih služb ZP Iskra so zborovali

POSLOVANJE, DELITEV OD, DOLOČILA SINDIKALNE LISTE

Na svojem zboru so delavci skupnih služb 18. t. m. kot prvo obravnavali poročilo o zaključnem računu delovne skupnosti skupnih služb za leto 1976. Predsednik delavskega sveta Stane Jenko je navzoče obvestil o njihovem poslovanju v preteklem letu. Celotni dohodek je znašal 33.733.376,18 din, porabljena sredstva 16.322.988,85, doseženi dohodek 17.410.387,33, pogodbene obveznosti 297.614,28, zakonske obveznosti 1.931.327,10, osebni dohodki 13.881.286,10, osebni prejemki 472.559,85, za sklad skupne porabe pa je ostalo 827.600,00 din.

Tak zaključni račun sta potrdila DS delovne skupnosti skupnih služb kot tudi delavci omenjenih služb na svojem zboru. Del sredstev sklada skupne porabe so rezervirali za počitniški regres, nagrade jubileantom in upokojenecem, dotacije osnovnim organizacijam sindikata in drugo skupno porabo. Dogovorili so se tudi, da bodo v skladu s predlogom čim več sredstev, namenjenih za stanovanja pustili vezana v banki in tako pridobili kredite za reševanje perečih problemov.

Glede na določila sindikalne liste 1977 je treba ustrezno prilagoditi tudi samoupravni sporazum o delitvi OD v skupnih službah. O tem je na zboru poročala Ditka Bagon. Potrjene in

sprejete so bile naslednje spremembe:

– Delovna skupnost skupnih služb ZP Iskra združuje v letu 1977 sredstva za stanovanjsko izgradnjo v višini 6 % bruto OD.

– Osnova za izračun nadomestila OD za čas dela na mladinskih delovnih akcijah je enaka kot pri izračunu za redni letni dopust.

– Iz samoupravnega sporazuma se črta člen 23. in točka e) 12. člena, s čimer odpade dodatek za omejevanje fluktuacije.

– Dnevnica za čas odsotnosti 8–12 ur znaša 110 din nad 12 ur znaša 170 din znižana dnevna znaša 55 din nočnina znaša po računu največ 195 din nočnina znaša brez računa 85 din

V taki višini se obračunavajo od dneva sprejetja na zboru delavcev. – Nadomestilo za ločeno življenje znaša 1.425 din. Obračunava se od 1. 3. 1977 dalje.

– Višina regresa za prehrano znaša 285 din. Obračunava se od 1. 3. 1977 dalje.

– Sredstva za regres za letni dopust formiramo v višini po 1.400 din na zaposlenega, povečano za obvezne dajatve. Regres za letni oddih delimo vsakemu delavcu po 1.300 din, delavcem, ki bodo ob izločitvi prejemali otroški dodatek, pa znesek din 1.400.

Ostanek bo dan osnovnim sindikalnim organizacijama za organiziranje skupnih rekreativnih akcij.

– V 73. členu se najmanjši znesek za počitniško prakso zviša od 720 din na 820 din.

– V 25. členu se črta zadnji odstavek, za 2. odstavkom pa sledi:

„V tako imenovano višino najnižjega OD niso všteti dodatki za: nadurno delo, nočno delo, delo na nedeljo, delo na dan zveznega in republiškega praznika, delovno dobo ter dodatki za nadpovprečne, težje delovne razmere, opredeljeni v 15. členu tega sporazuma, deljen delovni čas in dodatek za omejevanje fluktuacije.“

– V čistopisu samoupravnega sporazuma o delitvi OD Skupnih služb naj se izločijo zneski, ki se vsakoletno spreminjajo in naj se jih prikaže v posebni prilogi.

Svoje pripombe na sporazum o osnovah in merilih za delitev OD in drugih prejemkov delavcev skupnih služb je koordinacijski odbor OO sindikata ZP Iskra predložil skupščini ZPI. Glede na te pripombe in na samoupravno-pravni položaj delovne skupnosti skupnih služb, določen z Zakonom o združenem delu in ki ga je potrdil tudi družbeni pravobranilec, je na predlog DS zbor delavcev skupnih služb sprejel še naslednje sklepe:

– Spremeni se člen 12., pod točko „b“ se dopolni – od povprečnega osebnega dohodka v ZP Iskra v zad-

njih treh mesecih, znižanega za 6 %

– V 15. členu se spremeni drugi odstavek in glasi: „Povprečni osebni dohodek v ZP Iskra je odraz poslovne uspešnosti kakor tudi rasti življenjskih stroškov kot jih pokrivajo TOZD ZP Iskra ter znižan za 6 % predstavlja obračunsko osnovo, s katero pomnožimo faktor zahtevnosti delovnega mesta delavca.“

– V delovni skupnosti se izpelje diferenciacija v okviru osebne ocene, sočasno s sprejemom novega sporazuma. Zgornja meja osebne ocene se spremeni od 15 % na 20 %.

– Sporazum bo pričel veljati, ko ga bo podpisalo 2/3 delavcev delovne skupnosti skupnih služb.

Na delegatsko vprašanje, po kakšni ceni bo po nedavni podražitvi bencina obračunana kilometrina, je predsedujoči odgovoril, da sprememba še ni znana. Zvišanje pričakujemo vsak čas.

V. B. R.

Novice od tu in tam

● Slovenska industrija je v februarju izdelala za 11,2 % več kot lani februarja, oz. za 9,6 % več kot letos v januarju. Vrsta panog je izdelala precej več kot lani, druge pa so tudi močno zaostale. Največji porast je dosegla s 46,4 % industrija pohištva, medtem ko je največji zaostanek s 14 % manj kot lanskega februarja izdelala industrija temeljnih kemičnih izdelkov. Proizvodnja električnih strojev in aparatov je s porastom 16,9 % dosegla lep napredek.

● „Delo“ je objavilo obširen prispevek glede varstva in izboljšanja človekovega okolja, oz. koliko in kako skrbimo zase na delovnem mestu in zunaj njega. Pri tem meni, da se je nujno treba lotiti sanacij, predvsem v novejših zgradbah, ki so biološko manj ustrezne kot starejše. Znane so npr. pritožbe glede zgradb RTV in „Iskrine“ stolpnice, v kateri sicer vestno vzdržujejo klimatske naprave, standardnih strojniških klimatskih parametrov pa niso prešli, čeprav imajo za to področje v lastnih vrstah elektroiženirja.

Verjetno najhuje pa je v stolpnici Ljubljanske banke, kjer so klimatske naprave skrajno zanemarjene, konvektorji pod okni pa niso bili očiščeni odkar so začeli obratovati. Zdravnikom iz Ljubljane so znane številne posebnosti te zgradbe, ambulanta Ljubljanske banke pa ne stori ničesar, čeprav se delavci stalno pritožujejo. Nekaj glede tega je hotela spremeniti sindikalna podružnica, vendar je odnehala, ker določene strukture že od začetka ne dopustijo izboljšati delovnih razmer. Prepovedano je odpreti okno, edina možnost priti do svežega zraka je na terasi, to pa so zaklenili. Občina naj razloži, kako je izdala uporabno dovoljenje za stolpnico (če ga sploh je), saj stolpnica še danes nima meritev mikroklimе, čeprav so le-te po zakonu predpisane, a neupoštevanje določil je kaznivo. Kako je protipožarna služba mogla soglašati glede na to, da so vsa nadstropja v stolpnici pravzaprav en sam prostor z lesenim stropom, celo v sanitarijah. Požar bi se po izsušenem lesenem stropu pošastno hitro širil, in kam naj bi se delavci umaknili pred gorečim stropom, saj so v prednjem prostoru v smeri protipožarnih stopnic lesene celo stene. Že majhen gospodinjski strojek ima garancijo, navodila za obratovanje in vzdrževanje, milijardna uvozna investicija v klimo pa, kot kaže, nima ničesar.

● V Požegi so zgradili novo pošto poslopje, ki je sedaj dvakrat večje od starega. Hkrati montirajo strokovnjaki „Iskre“ novo ATC s 1000 telefonskimi priključki. ATC naj bi vključili v javni promet še v letošnjem prvem polletju. Del sredstev za razširitev telefonskega omrežja so prispevali sami meščani.

● Skupnost jugoslovanskih železnic bo čez nekaj mesecev uvedla lastne spalne, ležalne in jedilne vozove pri vlakovnih kompozicijah. Železničarji pričakujejo, da bodo s tem bolj kot dosedanje posebno podjetje izboljšali prevoze, zlasti pa bodo hitreje obnavljali vozni park za te vrste storitev.

● V Opatiji so svečano vključili v javni promet mednarodno ATC, ki povezuje Opatijo neposredno s 13 evropskimi državami. Kdo je izdelal ATC, reši „Novi list“ ne piše.

● Pred dnevi so v mariborski poslovalnici Iskra-Commerce ustanovili mladi na pobudo sindikalne organizacije osnovno organizacijo zveze socialistične mladine. Mladi delavci so na ustanovnem sestanku izvolili za svojega predsednika Zlatka Hrena.

● V „Iskra“ — EMO se ekonomski položajboljšuje. TOZD „Posoda“, ki zaposluje 1.700 delavcev in je lani izkazala 52,5 milijona dinarjev izgube, je letošnja prva dva meseca končala zelo ugodno, celo s 4,2 milijona dinarjev presežka. V tej tozdnarčtutujejo za letošnja 15 milijonov dinarjev ostanka dohodka. Lansko visoko izgubo pripisujejo predvsem zastoji na tržišču v prvi polovici leta, sedanjí dobri rezultati pa so sadbolj načrtnega dela v proizvodnji in prodaji, dnevnega spremljanja proizvodnje in prodaje ter boljšega prilagajanja potrebam tržišča.

● Zvezni zavod za statistiko je objavil dokončne podatke o osebnih dohodkih zaposlenih v lanskem letu. Poprečni osebni dohodek je znašal 3535 dinarjev, leto dni prej pa 3060 dinarjev. Osební dohodki v gospodarstvu so manjši od poprečja in znašajo 3422 dinarjev, v negospodarskih dejavnostih pa dosegajo mesečno vrednost 4091 dinarjev.

Lani so največ zaslužili zaposleni v gospodarskih zbornicah. Njihov poprečni mesečni dohodek je znašal 5813 dinarjev. V primerjavi z minulim letom se je povečal za 1063 dinarjev. Najmanjše poprečje ima še vedno tekstilna industrija z 2631 dinarjev. V enem letu so povečali osebne dohodke poprečno samo za 255 dinarjev.

● Predstavniki 26 OZD iz sosednje Hrvaške so podpisali samoupravni sporazum o osnovah razvoja grupacije elektronike in telekomunikacij do leta 1980. S sporazumom so predvideli ustrezno delitev dela zaradi večje racionalizacije proizvodnje in boljšega izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti. Grupacija bo do leta 1980 zaposlila 6.000 novih delavcev, za razvoj pa namerava investirati skupno 3,19 milijard dinarjev.

● „Dolenjski list“ je objavil obširen pogovor z direktorjem žužemberške „Iskre“ Alojzom Mencinom. Na vprašanje, kateri subjektivni vzroki so prispevali, da je TOZD Keramični kondenzatorji zaključila lansko poslovno leto z izgubo 12 milijonov dinarjev, je direktor odgovoril: „Nismo bili primerno organizirani, v kolektivu še ni industrijske miselnosti, zavoro predstavlja obrtniški način dela in mišljenja. Imamo neprimerno kadrovsko zasedbo, tako v proizvodnji kot v strokovnih službah. Premalo je kvalificiranega kadra, k vsemu temu pa so prispevali še neurejeni medsebojni odnosi, ki trajajo v tem kolektivu že vrsto let.“

Glede sanacije je povedal, da bi TOZD potrebovala 30 do 50 milijonov dinarjev za modernizacijo in avtomatizacijo, ki bo dajala proizvodnjo z dobičkom. Z minimalnimi vlaganji bi lahko že letos povečali proizvodnjo za 38 %, sadovi sanacije in večjih vlaganj pa bi se pokazali šele naslednje leto.

● V začetku marca so predstavniki 170 OZD iz Slovenije, ki zajemajo približno 430 temeljnih organizacij združenega dela, podpisali samoupravni sporazum o programu in izvajanju pospešene racionalizacije pretoka blaga, kar pomeni nadaljevanje urejanja nakopičenih problemov na področju integralnega prometa.

● Minuli teden so člani medrepubliškega komiteja za tržišče sprejeli in podpisali v Beogradu dogovor o uresničevanju politike cen za letošnje leto. Zvezni izvršni svet, republiški in pokrajinski sveti kot podpisniki tega dogovora, so se dogovorili za takšno ekonomsko politiko povečanja cen in stroškov za življenje, ki bo dovoljevala le 2 % povečanje cen industrijskih izdelkov in prav tako kmetijskih izdelkov in storitev. V celoti cene industrijskih izdelkov letos ne bodo smele biti višje od 9 %, cene kmetijskih izdelkov za 10 %, storitev za 8,5 %, medtem ko bi cene na drobno in stroški za življenje ostali na ravni lanskega leta.

● „Tanjug“ je raztrosil po vsej državi vest, da je predsednik švicarske konfederacije Kurt Furgler odprl pred nekaj dnevi 47. ženevski salon avtomobilov, na katerem je prikazanih 83 avtomobilov vseh vrst in znamk. Našo državo zastopata „Iskra“ in „Elvelux“ s pomožno avtomobilsko opremo.

Opomba: „Elvelux“ je komercialno ime za naše avtomobilске žarnice, ki jih izdeluje naša ljubljanska TOZD — Žarnice. Le-ta deluje v okviru novogoriške Industrije avtoelektričnih izdelkov.

● OZD niškega dela EI so izdelale lani za 5 % več izdelkov, pri čemer je skupni dohodek porastel za 20 %, dohodek pa za 25 % v primerjavi z letom 1975. Izvoz so realizirali v vrednosti 540 milijonov dinarjev. V teh številkah pa ni vključena izguba 230 milijonov dinarjev iz leta 1973. EI je sploh predlagala, da SDK te izgube ne upošteva pri zaključnem računu za lansko leto, ker je treba najti „drugo“ rešitev za njeno sanacijo, sicer bo EI letos spet zabredla v neugoden gospodarski položaj.

● V tovarni gospodinjske opreme „Gorenje“ v Velenju so prenesli proizvodnjo televizijskih sprejemnikov iz starih v nove prostore v rekordnem času — enega tedna. Pomagalo je vseh 440 zaposlenih, med njimi 350 žena te TOZD. Proizvodnja je zato že stekla. Letos bodo v „Gorenju“ izdelali najmanj 95.000 televizorjev, ali 20 % več kot lani, z istim številom zaposlenih. Nova tehnologija zajema tudi vrhunsko kontrolo kakovosti televizorjev z zračnim transporterjem.

Zbral in uredil Marjan Kralj

Poziv mladim likovnikom

Občinska konferenca ZSMS Kranj pripravlja razstavo likovnih del v počastitev 40-letnice ustanovitve KPS in 40-letnice prihoda tovariša Tita na vodstvo KPJ. Razstava bo odprta od 26. aprila do 20. maja 1977, v Domu JLA v Kranju.

Na razstavi lahko sodelujejo mladi likovniki iz osnovnih organizacij ZSMS v OZD, KS, osnovnih in srednjih šolah. Svoje likovne izdelke, na temo TITO, PARTIJA, MLADOST, naj pošljejo do 15. aprila 1977 na naslov: DOM JLA, 64001 KRANJ, Nazorjeva 3. Vsako likovno delo naj ima na hrbtni strani etiketo z naslovom dela in avtorja. Ob zaključku razstave bo 20. maja ob 19. uri v Domu JLA svečana podelitev praktičnih nagrad najboljšim mladim likovnikom.

A. B.

In memoriam Damjan Šaršanski

Pretekli teden smo se na kranjskem pokopališču poslovili od Damjana Šaršanskega. Pred 30. leti je prišel iz Bačke Topole in se kot 21-letni fant zaposlil v Iskri. Delal je kot razvijalec na kinoakustičnih napravah.

Z največjim idealizmom se je vključil in predal delu. Bil je nesebičen, vedno pripravljen pomagati sodelavcem. Veselil se je uspehov sodelavcev kot tudi svojih. Bil je ponosen, da je lahko delal v razvojnem oddelku Iskre, ki mu je bila vedno vzor napredne tovarne.

Petindvajset let je neutrudno soustvarjal v oddelku kinoakustike, nato je zaradi reorganizacije prevzel delovno mesto razvijalca v tovarni telefonskih aparatov.

Dragi Damjan! Zaradi svoje nesebičnosti, vedrega značaja si imel širok krog prijateljev, ki te bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

Sodelavci bivše kinoakustike in TEA

Poziv štipendistom

Vse štipendiste člane ZK, obveščamo, da bo sestanek aktivna ZK Kluba štipendistov ZP ISKRA v sredo, 6. aprila 1977 ob 19. uri v prostorih KŠI na Vegovi 4.

V četrtek, dne 7. aprila 1977 bo ob 19. uri v prostorih KŠI na Vegovi 4, šahovski krožek. Vsi zainteresirani vabljeni!

Vabimo vse štipendiste, študente Fakultete za elektrotehniko, da se udeležijo seminarja, o možnostih in načinu obdelave strokovne literature zbrane v Iskri INDOK službi, ki bo dne 5. aprila 1977 ob 18. uri v Poslovni stavbi Iskra, Trg revolucije 3, pri tličje.

V soboto, 9. 4., bo na Soriški planini tekmovalje štipendistov Iskre v veleslalomu.

Izleta se lahko udeležijo tudi štipendisti nesmučarji, ker tekmuječi rabijo navijače!

Prijave oddajte na: Refereatu za štipendije, Ljubljana, Prešernova 27 najkasneje do 7. 4.

Obvezna kavicja 50 din!

V navzočnosti naših najvišjih političnih in kulturnih predstavnikov — med njimi smo opazili namestnika sekretarja izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Vlada Janžiča, člana IK predsedstva CK ZKS Emila Rojca, predsednika slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Janeza Milčinskega — so v ponedeljek zvečer v spodnjih prostorih Moderne galerije odprli razstavo sodobne italijanske grafike, ki bo odprta do 17. aprila.

Uvodno besedo otvoritvi je prispeval ravnatelj Moderne galerije Zoran Kržišnik, ki je v nagovoru najprej pozdravil predstavnico milanskega občinskega odbora g. Anno Sansuini in delegacijo zahodnonemškega mesta Wiesbadna z nadžupanom g. Rudijem Schmittom, ki se prav sedaj mudi v pobrateni Ljubljani, ter vse druge navzoče. Poudaril je, da bodo podobno razstavo priredili prav zdaj tudi v Wiesbadnu, saj bodo razstavo slovenske grafike, ki je sedaj odprta v Berlinu, prenesli še v pobrateno mesto. V nadaljevanju je direktor Moderne galerije Zoran Kržišnik opozoril na to, da je bila lani v decembru odprta v Milanu razstava 100 listov slovenske grafike — organizirali sta jo združeno Moderna galerija in ZP Iskra — ki je bila deležna odličnega sprejema. To pot razstavlja v Ljubljani v zameno 114 grafikov iz Italije 114 grafičnih listov, ki so bili za razstavo v Ljubljani izbrani izmed 400 grafik. V zaključku je Kržišnik še poudaril, da je zdajšnja izmenjava razstav dobra startna osnova za nadaljnje skupinske in samostojne razstave tako naših, kot italijanskih umetnikov. V pripravi je tako že vrsta razstav, med njimi tudi posebna razstava Iskrinega designa.

Nato je spregovorila še g. Anna Sansuino, ki je najprej opravičila odsotnega odbornika za kulturo milanskega občinskega odbora Francesca Ogliarija, se zahvalila za vso pozornost ter izrazila upanje, da predstavlja razstava šele dober in uspešen začetek kulturnih izmenjav med Milanom in Ljubljano, oziroma med Italijo in Jugoslavijo.

V počastitev 8. marca — mednarodnega aneva žena, smo letos mladi recitatorji pripravili kulturni program v želji polepsati en sam dan v letu, ko se spomnimo kakšno veliko breme morajo nositi naše žene. Za prijetno vzdušje je poskrbel tudi ansambel vojašnice „Boris Kidrič“.

Prebrali smo za vas

Urednik Kurirčkove knjižice, ki jo vsako leto v treh knjigah izdaja založba Borec, je imel vsekakor srečno roko, ko je v letošnjo zbirko uvrstil delo Zvonimira Baloga Dežela smejkalka, ki jo je odlično prevedel pesnik Ivan Minatti.

Za Balogovo knjigo lahko rečemo, da je izvrstno, originalno in radoživo mladinsko delo, ki ga sestavlja vrsta zgodbic in prilik, v kateri pa leži globoko spoznanje, videno skozi otroške, nepokvarjene oči pisatelja samega. Na zunaj so te kratke zgodbe paradoksalne, v njih je ogromno narobe sveta, besednih iger in stavčnih virtuoznosti, pa tudi neznansko duha, esprija in humorja, zapletenih, naravnost absurdnih situacij, vendar pa je vse prevzeto z nečem, kar je težko ujemljivo, kar je na videz lahкотno in igrivo, a vendar neke v globini pomembno in hudo resno.

Karel Grabeljšek je eden izmed tistih slovenskih pisateljev, ki zna in hoče dobro pisati tudi za mladino, zlasti na temo našega narodnoosvobodilnega boja. Tako je nekako za njegovo sedemdesetletnico v Kurirčkovi knjižnici izšla zbirka njegovih zgodb za mladino pod naslovom „Moje akcije“.

Moje akcije so v bistvu več ali manj posrečena avtobiografska pripoved pisatelja na temo njegovega partizanstva. To so kratki, sočno in humorno napisani pisateljevi utrinki iz njegovih „partizanski akcij“, vendar prikazani globoko življenjsko, resnično in verjetno, kar jim daje tudi literarno vrednost.

In od kod Grabeljškova popularnost med mladimi bralci? Zagotovo v tem, da je brez velikih pretenzij, odkritosrčno in šaljivo povedal nekaj svojih pripetljajev dovolj dramatično in prepričljivo, hkrati pa se je venomer izogibal, da bi bil narativen, podučen in da bi dogajanja slikal črnobelo, pravljicaarsko. Dalje, glavni junak vseh teh akcij je on sam, torej povprečen slovenski partizan, ne pa, kot smo bili doslej vajeni, kak mladoletni kurir ali borec, ki naj bi počenjal med partizani akcije, ki jim ne bi nihče verjel. Vsemu temu je Grabeljšek v svojem pisanju torej znal prislunhiti in od tod njegova popularnost med mladimi bralci.

Smiljan Rozman pa je to pot za letošnjo Kurirčkovo knjižnico napisal kot tretjo knjigo delo pod naslovom „Majhne besede, velike reči“, zbirko kratkih zgodbic, ki so vsaka zase uglasene na temo sicer majhnih besed, ki pa so lahko zelo velike, velike reči. Tako je Rozman dal vsakdanjim besedam in rečem kot so žoga, stol, jabolko ali kapljica pomen, ki ga v otroški viziji in pisateljevi fantaziji vzbujajo te besede. S tem je posrečeno oživel vse te vsakdanje, navidez mrtve in neanimive besede ter jim dal magični, umetniški pojem in razsežnost.

Poleg majhnih besed za vsakdanje pojme in rabo pa je v drugem delu svoje knjige Rozman na podoben način upodobil najrazličnejše poti, od poti v veselje, preko avtoceste do železnice in čisto navadne steze, ki so tako spet dobile v njegovi interpretaciji nove dimenzije in upodobitve.

D. Ž.

Sindikalno prvenstvo

Ljubljane v šahu

Šahovski dvoboji na sindikalnem moštenem prvenstvu so vedno bolj zagrizeni. Po pravilniku tekmovanja se po tri moštva iz vsake skupine plasirajo na prvenstvo Slovenije, ki bo konec maja v Mariboru.

Od sedmih Iskrinih ekip imajo po trenutnem položaju to možnost tri ekipe in to: prva, druga in četrta, oz. peta. Zato bomo njihovo tekmovanje spremljali s še večjo pozornostjo.

Šahisti ekipe Iskra III tudi v petem kolu niso imeli uspeha, ker so dvoboj s Tiskarno „Tone Tomšič“ izgubili z rezultatom 1,5:2,5. Celo točko je osvojil Janez Grčar, pol točke pa Marjan Kovač. Iskra III je s sedmimi točkami po petem kolu na sedmem mestu. V šestem kolu bodo igrali z ekipo Julon II.

Druga ekipa v drugi skupini neusmiljeno premaguje svoje nasprotnike Neposrednega tekmeča za vrh tabele ekipo SZDL I je premagala z rezultatom 3,5:0,5. Zmagali so: Anton Ribič, Bogdan Brezigar in Jože Špende, remiziral pa Dane Černe. Po eni uri zagrizene borbe je zelo slabo kazalo za našo ekipo. Šele proti koncu tekmovanja se nam je vedno bolj nasmihala športna sreča, ker so nasprotniki delali večje napake in mi smo jih spretno izkoriščali. Za prikazano igro in izredno borbenost zasluži pohvalo vsa ekipa, posebno pa Jože Špende, ki se je polni dve uri boril in ekipo zmagal. Po petem kolu je ta ekipa z 12,5 točkami na tretjem mestu. V

naslednjem kolu se bodo šahisti Iskra II srečali z ekipo Delo II.

V tretji tekmovalni skupini sta praktično prvi dve mesti že oddani za ekipi Litostroj in Klinične bolnice I. Kandidata za tretje mesto pa sta prav naši četrta, oz. peta ekipa. V petem kolu je bila uspešnejša Iskra IV, ki je Viator premagala z rezultatom 3:1. Popoln uspeh so dosegli: Milan Slemenik, Metod Bolte in Djordje Lazarevič. Iskra V je dvoboj s Pletenino dobila z 2,5:1,5. Zmagala sta: Vasilije Alešič in Igor Dubrovski, remiziral pa je Tomo Tomič. Iskra IV je z 12,5 točkami na tretjem, Iskra V pa je z 11 točkami na četrtem mestu. V naslednjem kolu igrajo prvi z ekipo Lek, drugi pa z ekipo Tuba.

Iskra I je po petem kolu s 14 točkami še vedno na prvem mestu, vendar se ji neposredni tekmeči nevarno približujejo, ker je v zadnjem kolu igrala samo neodločeno z moštvom PTT. Zmagala sta Jože Kerec in dosedaj najuspešnejši šahist moštva Janez Kumše. Naslednji njen nasprotnik je moštvo Obnove II.

Godba milice I je v peti skupini premagala naše šesto moštvo s 3:1. Zmagal je samo prizadevni Božo Ajdinovič. Ekipa je po petem kolu s 4 točkami na devetem mestu. V naslednjem kolu igrajo z Metalko I.

Tesni poraz 1,5:2,5 je v šesti skupini utrpela Iskra VII z ekipo Dom JLA I. Zmagal je Boris Frelj, remiziral pa Slavko Fon. Moštvo ima 5,5 točk in je trenutno na sedmem mestu. Naslednji nasprotnik je moštvo Delo I.

B. B.

Uspešen smučarski tečaj

Pred 14 dnevi se je končal drugi smučarski tečaj na Krvavcu. 29 Iskrašev je teden dni uživalo v lepem vremenu in to za skromno ceno 1500 din na osebo. V ceni je bilo zajetih sedem polnih penzionov, tedenska karta za vlečnice in celotno zavarovanje. Tečaj so vodili trije preizkušeni smučarski učitelji: Šarc, Čurc in nadvse potrpežljivi Meko, ki je vodil začetnike.

Prvi dan smo začeli s tečajem, ki smo kupovali smuči po napotkih osebja v trgovinah, ugotovili, da imamo skoraj vsi predolge smuči. Pričeli smo z osnovnim zavijanjem v levo in desno in pa k varnemu bregu. V glavnem pa smo si čistili sneg, ki se nam je hitro nabiral na obleki. Volje nam ni zmanjkalo, razen nekaterim, ki pa so jo zvečer vestno nadoknadili. Drugi dan smo pričeli s pluzno vožnjo in ustreznim zavijanjem. Postali smo bolj samozavestni.

Tretji dan smo preživljali krizo, zato

smo smučali samo dopoldne. Popoldne smo poslušali zanimivo predavanje o pravilnem vzdrževanju in mazanju smuči, ogledali smo si tudi nekaj strokovnih filmov, tudi o „hot dogu“. Pripomniti pa moram, da je projektor zatajil kvaliteto Iskrinih izdelkov.

Dnevi so hitro minili. Prehitro se je približala sobota. Ob koncu tečaja smo priredili zaključno tekmovanje v vseh treh jakostnih skupinah. Bilo je obilo smeha in zabave, padale so razne pripombe kot: „... tudi Križaj lahko pade in odstopi!“. Vendar smo vsi končali v ciljni ravlini ali vsaj v njeni neposredni bližini.

Zvečer smo pripravili poslovnili večer, izrečenih je bilo nekaj zdravic. Podelili smo medalje in trimčkove značke, zadnji pa so se morali zadovoljiti z diplomami. Noč je prehitro ujela jutro, in že nas je čakala žičnica, ki nas je popeljala v dolino.

Naj še enkrat strnem ugotovitve vseh tečajnikov. Bilo je enkratno doživetje. Imeli smo prečudovito vreme in dobro hrano. Nihče se ni poškodoval, za kar gre največja zahvala dobrim in vztrajnim smučarskim učiteljem.

Majda Štefan

USPEŠNI SMUČARJI AVTOELEKTRIKE

Miran Čopi prejema medaljo za 1. mesto.

Preteklo soboto 19. marca je bilo na pobočjih Kanina živahno kot že dolgo ne. Tam se je namreč odvijalo sindikalno občinsko prvenstvo Nove Gorice v veleslalomu. Med 230 tekmovalkami in tekmovalci smo bili tudi smučarji in smučarke Avtoelektrike, ki se letos lahko pohvalimo z odličnim 2. mestom — ekipno moški. Naj ob tem še povem, da je bilo letos zastopanih prek 10 delovnih organizacij, zato predstavlja 2. mesto toliko večji uspeh. Žal sta tekmovanje motila sneg in gosta megla, vendar smo na to kmalu pozabili, nismo pa pozabili na 2. mesto, saj smo ga proslavljali v hotelu Alp v Bovcu še dolgo.

M. Rakušček

ZAHVALA

Ob izgubi ljubljene
moža in očeta

DAMJANA ŠARŠANSKEGA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sindikalni organizaciji ISKRE — Elektromehanike za izraze sožalja, podarjeno cvetje ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Milena Šaršanski
z otrokoma.

ZAHVALA

Vsem svojim sodelavcem,
ki so spremili
mojo dobro mamo

ANTONIJO KURAT

s sožaljem in cvetjem na njeno zadnjo pot iskrena hvala

hčerka ANI VEHOVEC.

ZAHVALA

Ob smrti ljubljene očeta

JOŽETA MARKUNA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem TOZD SP in bivšim sodelavcem ožobčanja v Elektromehaniki — Kranj, za izrečena sožalja, darovani venec, denarno pomoč in za spremstvo na poslednji poti

sin Peter.

ZAHVALA

Ob prerani smrti našega
dragega očeta

JOŽETA TAVČARJA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem v TOZD Orodjarna Iskre — Elektromehanike Kranj za izraze sožalja in darovani venec

žaljuoči sin Jože Tavčar
z družino

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente, Kranj — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Bogo Mohor. odgovorni urednik: Dušan Željeznov — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA-DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Spet uspelo srečanje smučarjev Iskre in Gorenja

V soboto, 26. marca so se na Soriški planini, še vedno dodobra prekriti z debelo snežno odejo, spet srečali najboljši smučarji Iskre in Gorenja in v veleslalomu izmerili svoje moči.

To pot, za razliko od prvega srečanja, ko jih je pestila megla in snežni metež, je bilo vreme kristalno čisto, smuka pa kljub že poznemu času še vedno zelo dobra tako, da smo bili po zaslugi vrlih organizatorjev spet priča lepe smučarske prireditve.

Za letošnji veleslalom med Iskro in Gorenjem, se je prijavilo 125 tekmovalk in tekmovalcev, ki so tekmovali v dveh ženskih in štirih moških starost-

Marija Pirc iz Iskre je bila tudi to pot zanesljiva zmagovalka.

Keše, 7. Stana Bajič, 8. Marta Tabar, 9. Pflaum Marjeta, 10. Vida Štamcar (vse Iskra) — odstopila je ena tekmovalka; razred do 30 let: 1. Jana Hafner (Iskra), 2. Mira Rozman (Gorenje), 3. Minka Gartner, 4. Sonja Možina, 5. Slavka Gros, 6. Mili Bačnik (vse Iskra), 7. Milena Dvorjak, 8. Irena Lokovšek (obe Gorenje).

Moški: razred nad 45 let: 1. Milan Bernik, 2. Ludvik Dornig, 3. Pavle Matjašič, 4. Vinko Šarabon (vsi Iskra), 5. Hinko Grogar (Gorenje), 6. Dušan Pirc, 7. Jože Pintar, 8. Tone Polajnar, 9. Silvo Vodopivec, 10. Ivo Bevc, 11. Vili Tekavec, 12. Milan Grohar (vsi Iskra), 13. Franc Zohar (Gorenje) razred od 35—45 let: 1. Tone Gartner, 2. Jože Žakelj, 3. Brane Jaklič, 4. Marjan Treven, 5. Milan Čelik, 6. Brane Tomažič, 7. Jule Juvančič, 8. Miran Čopi, 9. Rajko Lušnic (vsi Iskra), 10. Ivan Ravnjak (Gorenje), 11. Peter Ravnikar (Iskra), 12. Jure Veršec (Gorenje), 13. Rudi Benedik (Iskra), 14. Alojz Gregor (Gorenje), 15. Polde Garntar (Iskra), 16. Ivan Goričan (Gorenje), odstopil 1 tekmovalce; razred od 25—35 let: 1. Ivan Mohorič, 2. Silvo Logonder, 3. Milan Nadišar (vsi Iskra), 4. Vili Santnar (Gorenje), 5. Slavko Udovč, 6. Milko Špacapan, 7. Janez Gosar, 8. Miran Plešec, 9. Rado Šerjak, 10. Zmago Jeršan (vsi Iskra), 11. Drago Grev (Gorenje), 12. Tone Lotrič, 13. Ivan Zaplotnik (oba Iskra), 14. Janko Osrajnik, 15. Anton Ravnjak, 16. Branko Blagotinšek, 17. Oto Bohovšek (vsi Gorenje), 18. Ljubo Meglič, 19. Andrej Osterc (oba Iskra), 20. Srečko Pirih (Gorenje), odstopili so 3 tekmovalci; razred do 25 let: 1. Ivan Parte, 2. Drago Terlikar, 3. Zdenko Pavc, 4. Vito Logar, 5. Branko Cenčič (vsi Iskra), 6. Boris Korun, 7. Jože Kotto, 8. Milan Zohar (vsi Gorenje), 9. Brane Nardoni, 10. Milan Stibilj, 11. Franci Gros (vsi Iskra), odstopilo je 7 tekmovalcev.

Proga, ki je imela 31 vrtic, je bila skrbno pripravljena, nekoliko hitra, vendar pa takšna, da so na njej tudi tekmovalci z višjimi štartnimi številkami v skoraj enakih pogojih lahko pokazali, kaj znajo in zmorejo. Gostje iz Gorenja so tudi to pot odrezali krajši konec, saj so jih smučarji Iskre sprejeli dobro pripravljeni, borbeni in morda tudi „bolj vajeni terena“.

Toda srečanje je vendarle poteklo v znamenju veselja in prijateljstva, kar je še zlasti prišlo do izraza popoldne, ob slavnostni razglasitvi rezultatov v prostorih Alpsove menze v Železnikih. Večina najbolje uvrščenih je prejela za svoje dosežke lepe praktične nagrade, za katere je predvsem poskrbelo Gorenje.

Smučarskemu srečanju športnikov Iskre in Gorenja bo sledilo še srečanje v letnih športnih panogah, septembra v Velenju.

TEHNIČNI REZULTATI

Ženske: razred nad 30 let: 1. Marija Pirc, 2. Mira Kramp, 3. Marija Mastnak, 4. Beti Prašnikar (vse Iskra), 5. Marija Melanšek (Gorenje), 6. Vera

Vselej marljivi: Ilko Vici, Janko Šilar, Vili Tekavec in Niko Drinovec.

Naši stipendisti so organizirali izlet na Vogel. Nekaj o izletu zaradi pomanjkanja prostora prihodnjč.

TURNO-SMUČARSKI IZLET NA KOROŠKO

Planinska sekcija ISKRA — Elektromehanika Kranj organizira v soboto in nedeljo, 9. in 10. aprila 1977, turno smučarski izlet na Hochalmstipitze, 3.360 m visoki „vrh prijateljstva“ na SZ Koroškem. Odhod iz Kranja bo v soboto ob 6. uri zjutraj, cena prevoza je 50 din.

Prijave in vplačila sprejema Olga Pajk, tajništvo ERO, tel. 2822, do četrтка, 7. aprila.

Vabljeni!

Počitniška skupnost Iskre organizira za PRVOMAJSKE PRAZNIKE

3-dnevni izlet v najbolj znane zgodovinske kraje iz NOB, kjer si boste ogledali:

Bihač-Drvor-Jajce-Kozara-Jasenovac

PROGRAM POTOVANJA

30. 4. 1977

Odhod iz Kranja ob 5. uri zjutraj, izpred hotela Creina, iz Ljubljane pa ob 5,30 iz Trga osvoboditve pred Univerzo. Vožnja po avtocesti mimo Zagreba in Karlovca do PLITVIČKIH JEZER, kjer je predviden krajši postanek. Nadaljevanje vožnje do BIHAČA, kjer bo kosilo in nato ogled zanimivosti. Sledila bo vožnja do DRVARJA, nastanitev v hotelu, večerja in prenočišče.

1. 5. 1977

Po zajtrku bo sledil ogled TITOVE PEČINE, nato pa vožnja skozi BOSANSKI PETROVAC in mimo krajev, znanih iz NOB, do JAJCA. Nastanitev v hotelu in kosilo. Popoldne bo ogled muzeja II. zasedanja AVNOJ-a in drugih kulturno-zgodovinskih znamenitosti mesta. Večerja in prenočišče v hotelu.

2. 5. 1977

Po zajtrku bo sledila vožnja do BANJA LUKE, kjer bo postanek za ogled znamenitosti. Nadaljevanje potovanja čez legendarno KOZARO, kjer si boste ogledali prizorišče III. sovražne ofenzive in spominski muzej NOB. Nadaljevanje vožnje do JASENOVCA, kjer bo postanek za ogled spominskega muzeja, posvečenega žrtvam tega zloglasnega taborišča. Povratek preko Zagreba in Novega mesta. Predviden prihod v Ljubljano in Kranj v poznih večernih urah.

CENA: izleta je 990,00 din

V ceno je vračunan prevoz z udobnim turističnim avtobusom na naradni relaciji, gostinske storitve navedene v programu, ogledi ter vodstvo in organizacija izleta.

PRIJAVE:

Prijave sprejema Počitniška skupnost Iskra (tel.: 324-765), Trg revolucije 3, Ljubljana — po priloženi „prijavnici“

Ob prijavi je obvezna akontacija 400,00 din za osebo, do odhoda izleta morate poravnati celotno vrednost izleta. Prijave sprejemamo do 14. 4. 1977.

Ker imamo na razpolago samo en avtobus, je število prijav omejeno, zato pohitite s prijavi.

V primeru nezadostnega števila prijav, si organizator — PSI — pridržuje pravico izlet odpovedati.